

Apstiprināta ar
Ministru kabineta
2007.gada 20.decembra
rīkojumu Nr.830

**Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālā programma 2008.-
2015.gadam**

Informatīvā daļa

Rīga, 2007

Saturs

Izmantotie saīsinājumi.....	3
Programmā lietotie termini	3
I. Situācijas raksturojums	5
1. Latvijas teritorijas izvērtējums attiecībā uz plūdu riskiem	8
1.1 Plūdu apdraudēto teritoriju veidi Latvijas teritorijā.....	9
1.2. Plūdu cēloņi plūdu apdraudētajās teritorijās.....	10
1.3. Plūdu rezultātā applūstošās un applūšanas riska teritorijas.....	11
1.4. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas.....	15
1.5. Plūdu vēsturiskās sekas un materiālie zaudējumi.....	16
2. Plūdu riska scenāriji un to novērtējuma kritēriji.....	17
II. Programmas sasaiste ar valdības un ministrijas prioritātēm un atbalstītajiem politikas dokumentiem	19
III. Programmas mērķi un apakšmērķi.....	23
IV. Plānotie programmas politikas rezultāti un darbības rezultāti.....	23
V. Rezultatīvie rādītāji Programmas politikas rezultātu un darbības rezultātu sasniegšanai.....	24
VI. Galvenie uzdevumi programmas rezultātu sasniegšanai.....	24
VII. Programmas finansēšana.....	25
Pielikumi	
1.pielikums. Latvijas upju baseinu apgabali	
2.pielikums. Plūdu apdraudētās teritorijas upju potamālajos posmos	
3. Pielikums. Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes plūdu un krastu erozijas apdraudētās teritorijas	
4.pielikums. Pasākumi plūdu riska novērtēšanai un samazināšanai	

Izmantotie saīsinājumi

EM – Ekonomikas ministrija

FM – Finanšu ministrija

VIDM – Vides ministrija

ZM – Zemkopības ministrija

ES – Eiropas Savienība

HES – Hidroelektrostacija

ANO EEK – Apvienoto Nāciju Organizācija Eiropas Ekonomikas Komisija

l/s – lauksaimniecība

mBS – metri Baltijas sistēmā

ha - hektārs

Programmā lietotie termini

Plūdi – sauszemes, kas parasti nav klāta ar ūdeni, applūšana. Latvijas teritorijā plūdu cēloņi ir vētras uzplūdi jūras piekrastē un strauja ūdens līmeņu celšanās upēs un ezeros palu un lietus uzplūdu laikā.

Pali - ūdens režīma fāze, kas konkrētos klimatiskos apstākļos katru gadu atkārtojas vienā un tajā pašā sezonā un raksturojas ar gadā vislielāko ūdenīgumu, ilgstošiem augstiem ūdens līmeņiem un palieņu applūšanu, Latvijā pali ir pavasarī (parasti martā vai aprīlī) sniega kušanas laikā; Latvijas lielajās un vidējās upēs pavasara palu ūdens līmeņi parasti pārsniedz vasaras-rudens plūdu līmeņus (atsevišķos gados ar maziem paliem vasaras-rudens plūdi var tos arī pārsniegt).

Plūdu apdraudējums - plūdu iestāšanās iespējamība kopā ar iespējamo nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēku veselību, vidi, kultūras mantojumu un saimniecisko darbību.

Klimatiskie apstākļi – konkrētai vietai raksturīgie ilggadīgie meteoroloģiskie apstākļi (nokrišņu intensitāte un apjoms, gaisa temperatūra un mitrums, vēja virziens un ātrums).

Hidrogrāfiskais tīkls - kāda upes baseina vai dabas rajona ūdens teces un ūdens tilpnes.

Upes gultne - padziļinājums zemes virsmā, pa kuru pašreizējā laikā tek upe un gada lielāko laiku ūdens atrodas tikai gultnē.

Paliene - teritorija, kura palu un plūdu laikā sistemātiski pārplūst un kurā no gultnes izkāpušie ūdeņi veido aluviālos nogulumus.

Polderi – ar dambjiem norobežotas teritorijas, no kurām ūdeni novada sūknējot vai periodiski darbinot slūžas.

Upju baseinu apgabals — sauszemes un jūras teritorija, ko veido vienas upes vai vairāku blakus esošu upju baseini, kā arī ar tiem saistītie pazemes ūdeņi un piekrastes ūdeņi, kas saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumu ir upju baseinu apsaimniekošanas pamatvienība.

I. Situācijas raksturojums

Klimata pārmaiņu rezultātā plūdu gadījumi visā pasaulē ir kļuvuši gan biežāki, gan ekstremālāki un postošāki. Neskatoties uz to, ka plūdi ir dabas parādība, kas nav novēršama, cilvēka rīcības un klimata pārmaiņu ietekmē palielinās plūdu rašanās varbūtība un plūdu negatīvās sekas. Plūdu apdraudēto teritoriju izpētes trūkums un nerēķināšanās ar tām, bieži noved pie katastrofālām sekām. Šo teritoriju apzināšana ir valstiski nozīmīgs process ne tikai lai pasargātu cilvēku dzīvības un cilvēku radīto saimniecisko vidi, bet arī no dabas resursu racionālas apsaimniekošanas un vides daudzveidības saglabāšanas viedokļa. Arī stihiska pretplūdu pasākumu veikšana bez iepriekšējas kompleksas un pietiekami detaļas izpētes var radīt papildu plūdu riskus, it īpaši pretplūdu pasākumu īstenošanas platībām piegulošajās teritorijās, kā arī radīt negatīvu ietekmi uz vidi un īpaši aizsargājamām dabas teritorijām.

Pašlaik Latvijā visvairāk pētīti ir ar HES darbību saistītie riski un pavasara palu riski, tai skaitā saistībā ar ledus sastrēgumu rašanos. Līdz šim nepietiekama uzmanība pievērsta jūras krastam un upju grīvām saistībā ar vēja radītajiem uzplūdiem, kas pastiprinās ar katru gadu klimata pārmaiņu rezultātā un rada aizvien lielākus draudus. Maz pētīti arī upju potamālie (lēzenie, praktiski bez krituma) posmi, kuriem piegulošās teritorijas lielākās vai mazākās platībās applūst katru gadu. Pēdējos gados Latvijā pilsētu tuvumā intensīvi attīstās šādu teritoriju pārvēršana par dzīvojamajiem rajoniem, veicot gan retinātu individuālo apbūvi, gan intensīvu vairākstāvu kvartālu tipa apbūvi. Tomēr ne valsts, nedz pašvaldību rīcībā nav nepieciešamo datu par applūšanas biežumu, apmēriem un applūšanas līmeņiem šajās teritorijās, pieejamie dati ir ļoti vispārīgi. Bez tam, teritoriju attīstība saistībā ar plūdu risku neievērošanu ir arī liels piesārņojuma risks - plūdu rezultātā bez dažādiem sadzīves priekšmetiem ūdenī nonāk arī neattīrīti notekūdeņi, tiek noskalotas notekūdeņu dūņas no notekūdeņu dūņu uzglabāšanas laukiem, tiek noskaloti sadzīves atkritumi un sliktākajā gadījumā ūdenī var nonākt arī bīstamās ķīmiskās vielas un bīstamie atkritumi.

Veicot analīzi par Latvijas normatīvajos aktos noteiktajām prasībām applūstošo teritoriju apsaimniekošanai, var secināt, ka uz šo brīdi Latvijas normatīvajos aktos nav tiešā veidā atrunātas un noteiktas prasības applūstošo teritoriju noteikšanai un iezīmēšanai pašvaldību plānojuma grafiskajā daļā (kartēs). Arī valsts līmenī nav precīzi noteiktas un iezīmētas kartēs plūdu (ar dažādu iespējamo atkārtotāšanās varbūtību) riskam pakļautās teritorijas, ka arī nav izstrādāti priekšlikumi veicamajiem pretplūdu pasākumiem šajās teritorijās. Tāpēc starp teritoriju plānotajiem un to apsaimniekotajiem ir iespējamās domstarpības par to, kādas teritorijas uzskatāmas par applūstošām un /vai plūdu apdraudētām un kā ir jāapsaimnieko šīs teritorijas.

Līdz ar to tiesību aktos praktiski nav arī konkrētu aizliegumu vai prasību, kuru mērķis būtu novērst vai samazināt plūdu iespējamību, mērogus vai nodarīto kaitējumu. Atsevišķi tiesību akti (piemēram, Valsts civilās aizsardzības plāns)

reglamentē, kā jārikojas dabas katastrofu (arī plūdu) gadījumā. Tomēr tie domāti situācijām, kad katastrofa (plūdi) tuvojas vai jau notikusi.

2007.gada 23.oktobrī pieņemta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/60/EK „Par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību” (turpmāk – Direktīva 2007/60/EK) nosaka, ka Direktīvā 2000/60/EK, kas nosaka struktūru Eiropas Kopienas rīcībai ūdeņu aizsardzības politikas jomā (direktīvas prasības pārņemtas Ūdens apsaimniekošanas likumā) paredzēto upju baseinu apsaimniekošanas plānu un Direktīvā 2007/60/EK paredzēto plūdu riska pārvaldības plānu izstrāde ir integrēti upju baseinu apsaimniekošanas pasākumi. Direktīva 2007/60/EK uzdod veikt plūdu riska sākotnējo novērtējumu visā valsts teritorijā, uz tā pamata noteikt plūdu apdraudētās teritorijas un sagatavot plūdu riska pārvaldības plānus katram upju baseinu apgabalam. Saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumā noteikto, Latvijas teritorija sadalīta četros upju baseinu apsaimniekošanas apgabalos – Ventas, Lielupes, Daugavas un Gaujas.

Saskaņā ar Direktīvas 2007/60/EK prasībām, ja valstī pirms 2010. gada būs veikts plūdu riska sākotnējais novērtējums, pieņemts lēmums par plūdu riska karšu izstrādi un būs izstrādāti un oficiāli apstiprināti tiesību akti plūdu riska novērtēšanai un pārvaldībai, kas saturēs visu Direktīvā 2007/60/EK noteikto informāciju, tad valstij papildu plūdu riska novērtējums nebūs jāveic. Šobrīd vienīgais politikas plānošanas dokuments, kas nosaka atbildīgo institūciju rīcību un sadarbību, veicot preventīvos, gatavības, reaģēšanas un seku likvidēšanas neatliekamos pasākumus plūdu un to draudu gadījumā, ir Valsts civilās aizsardzības plāns. Plāns satur tikai vispārīgu informāciju par plūdu riskam pakļautām teritorijām, bet nepiedāvā konkrētus risinājumus plūdu riska novēršanai vai samazināšanai attiecīgās teritorijās.

ES finanšu plānošanas periodā 2007.-2013. gadam ir plānots Eiropas Savienības finansējums aktivitātē „**Vides risku samazināšana**” ar mērķi novērst plūdu draudus. Finansējums paredzēts infrastruktūras uzlabošanas pasākumiem un jaunas infrastruktūras izveidei plūdu novēršanai nacionālas nozīmes paaugstināta applūšanas riska teritorijās.

Tāpēc sākotnējais plūdu riska novērtējums, uz tā pamata plūdu riskam pakļauto teritoriju noteikšana valsts līmenī, informācija par pasākumiem plūdu riska novēršanai vai samazināšanai šajās teritorijās un to izmaksas ir nepieciešami arī, lai izstrādātu nacionālo programmu „Vides risku novēršana” Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzekļu piesaistei.

Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālā programma 2008. – 2015.gadam (turpmāk – programma) ir izstrādāta kā vidējā termiņa politikas plānošanas dokuments atbilstoši Ministru kabineta 2006.gada 17.augusta rīkojuma Nr.621 „Par koncepciju „Par pasākumiem, kas veicami, lai Jēkabpilī novērstu pēc Pļaviņu HES un tās ūdenskrātuves radušos plūdu draudus”” 2.1.punktā Vides ministrijai dotam uzdevumam.

Ņemot vērā Direktīvas 2007/60/EK prasības Programmā ir definēti kritēriji plūdu riska novērtēšanai, izvērtēti plūdu riski Latvijas teritorijā, veikta īsa plūdu vēsturisko seku un materiālo zaudējumu analīze un noteikts prioritāro plūdu riska vietu saraksts, kurās jāveic detalizēti izpēti vai pretplūdu aizsardzības pasākumi. Programma ietver pasākumus apdraudējuma samazināšanai prioritārajos objektos, nepieciešamo papildus finansējumu šo pasākumu veikšanai un atbildīgās institūcijas. Programmā iekļautā informācija apkopota upju baseinu apgabalu griezumā. Upju baseinu apgabalu raksturojums dots 1.tabulā un attēlots programmas 1.pielikumā

Upju baseinu apgabalu sadalījums

1. tabula

N.p.k.	Upju baseinu apgabala nosaukums	Upju baseinu apgabalā ietvertie upju baseini	Platība (km ²)	Valsts teritorijas sadalījums pa upju baseinu apgabaliem (%)
1	2	3	4	5
1.	Ventas	Ventas baseins, kā arī Baltijas jūras un Kurzemes Rīgas jūras līča mazo upju baseini Latvijas teritorijā, sākot no Šventojas upes līdz Lielupes ietekai Rīgas jūras līcī	15625,24	24,2
2.	Lielupes	Lielupes baseins un neliela Nemunas upes baseina daļa Latvijas teritorijā	8849,27	13,7
3.	Daugavas	Daugavas un Veļikajas upes baseins Latvijas valsts teritorijā	27062,10	41,9
4.	Gaujas	Gaujas, Salacas un Vidzemes Rīgas jūras līča mazo upju baseini	13050,94	20,2

Programmas izstrādē tika izmantota valsts SIA „Vides projekti” 2007.gada 15.maijā sagatavotā projekta atskaite „Priekšlikumu izstrāde nacionālā plāna plūdu risku novēršanai un samazināšanai”. Plānam tika veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums un sabiedriskā apspriešana atbilstoši normatīvajos aktos (likumā „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un 2004.gada 23.marta MK noteikumos Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”) ietvertajām prasībām. Vides pārskatu projektam „Priekšlikumu izstrāde nacionālā plāna plūdu risku novēršanai un samazināšanai” izstrādājusi SIA „VentEko”. Ar sagatavoto Plāna projektu un Vides pārskatu sabiedrība varēja iepazīties, kad pirms sabiedriskās apspriešanas šie dokumenti tika ievietoti gan dokumentu izstrādātāju mājas lāpā, gan Vides ministrijas mājas lapā. Apspriedes laikā saņemtie priekšlikumi tika ņemti vērā izstrādājot programmas projektu.

1. Latvijas teritorijas izvērtējums attiecībā uz plūdu riskiem

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas sagatavotajā un 2002.gadā publiskotajā Latvijas Nacionālā plānojuma pārskatā par valsts teritorijas izmantošanu Latvijā ir uzskaitīti 200 tūkstoši hektāri applūstošo teritoriju, kas veido 3% valsts teritorijas. Daļā no šīs teritorijas iespējami katastrofāli plūdi. Applūstošajās teritorijās atrodas ievērojamas lauksaimniecības teritorijas, apdzīvoto vietu teritorijas ar salīdzinoši lielu iedzīvotāju blīvumu un infrastruktūru, uzbūvētas lielas hidrotehniskās būves (piemēram, Daugavas HES kaskāde) un polderu sistēmas u.c.

Plūdu apdraudētās teritorijas programmas izstrādes laikā noteiktas aptuveni, izmantojot topogrāfiskos plānus un kartes mērogā 1:10000 – 1:50000, hidromelioratīvās būvniecības projektos noteiktās ūdens līmeņu atzīmes, informāciju par izbūvētajiem aizsargdambjiem un polderiem un hidroloģisko novērojumu datus hidrometriskajos posteņos:

- Baltijas jūras un Rīgas jūras līča uzplūdu ietekmētās platības tika noteiktas apstrādājot pēdējo gadu novērotos jūras uzplūdu līmeņus 8 stacijās;
- Ventas upju baseinu apgabalā – 10 stacijās;
- Lielupes upju baseinu apgabalā – 9 stacijās;
- Daugavas upju baseinu apgabalā – 20 stacijās;
- Gaujas upju baseinu apgabalā – 12 stacijās.

Nepietiekama finansējuma dēļ pašlaik trūkst hidroloģisko novērojumu datu visos lagūna tipa piejūras ezeros un Lielupes baseina labā krasta upēs, Daugavā pie Līvāniem, Aiviekstē pie Lubānas, Maltā pie Viļāniem un postenī Balda – Dorotpole, Mazajā Juglā, Juglas ezerā un Lielā Baltezerā, Burtnieku ezerā, Rojā un Sedā, ka arī trūkst stacijā ar garāko novērojumu rindu Gauja – Tilderi. Pēdējos gados nav veikta arī upju gultņu un palieņu topogrāfiskā un hidrogrāfiskā izpēte.

1.1. Plūdu apdraudēto teritoriju veidi Latvijas teritorijā

Plūdu apdraudētās teritorijas pēc to izcelsmes Latvijā iedalāmas divās pamata grupās:

➤ **dabiskās (ar plūdu vai jūras uzplūdu) apdraudētās teritorijas, kuras tiek appludinātas dabas apstākļu ietekmes rezultātā.**

Šīs kategorijas teritorijas ir apzinātas Latvijas līdzenumos: palieņu teritorijas, kas ir upes vai ezera ielejas daļa, kura applūst palu vai plūdu gadījumā un jūras uzplūdu apdraudētās teritorijas, kur stipru vēju laikā notiek jūras ūdeņu ieplūšana upju ietekās un piejūras ezeros, kā arī jūras krastu erozija un ar to saistīta applūšana. Jūras uzplūdu rezultātā tiek paaugstināti ūdens līmeņi daudzu upju grīvās un to lejtecēs. Lielākās no tām ir: Sakas, Užavas, Ventas, Lielupes, Daugavas, Gaujas, Salacas upju grīvas un to lejteces. Jūras uzplūdu rezultātā tiek paaugstināti ūdens līmeņi arī daudzos lagūnu tipa ezeros un ar tiem hidrogrāfiski saistītajos ezeros: Papes, Liepājas, Engures, Babītes, Kaņiera, Baltezera, Ķīšežera u.c..

Plūdu riskam pakļautās palieņu platības ir visos Latvijas lielāko upju baseinos: Bārtas, Užavas, Sakas, Lielupes, Lubānas zemienē, Daugavas senlejā, Gaujas lejtecē, Salacas un citu ūdens teču līdzenumos.

Līdzīga situācija ir arī lielākiem Latvijas ezeriem, kuru piegulošās platības tiek pakļautas plūdu riskam. Starp 16 Latvijas lielākajiem ezeriem ar virsmas laukumu > 1000 ha plūdu apdraudējumu var radīt: Liepājas, Engures, Kaņieris, Ķīšezers, Burtnieks un Sīvers.

➤ **Mākslīgās - cilvēku radītās (antropogēni izraisītās) appludinātās vai appludinājuma ietekmētās teritorijas,** kuras saistītas ar ūdeņu dabiskā režīma mākslīgām izmaiņām. Tās ir upju gultnes vai krasta, kā arī ezeru tipa ūdenskrātuves; polderu teritorijas, ja netiek ievērota to uzturēšana tehniskā kārtībā, kā arī pareiza uzraudzība un ekspluatācija; HES un citu mākslīgu uzpludinājumu teritorijas.

Upju gultnēs ar ūdens līmeni regulējošām būvēm pamatā ir saistītas mazo HES ūdenskrātuves. Pašreiz lielākās upēs straumes ātruma samazināšanās rezultātā augšpus ūdenskrātuvēm var veidoties sastrēgumi ledus iešanas laikā, ko izraisa vižņu veidošanās. Tas izraisa iespējamību teritoriju applūšanai augšpus ūdenskrātuvei.

Dažādu mērķu īstenošanas nolūkā, no 16 Latvijā esošajiem lielākajiem ezeriem ar virsmas laukumu > 1000 ha regulēti ar ūdens līmeņa regulējošajām hidrotehniskajām būvēm ir 6 ezeri. Kā ezeru tipa ūdenskrātuves var atzīmēt 2 ezerus: Rušonu un Rāznas ezeru, bet Lubāns, Alūksnes, Babītes un Papes ezeri ir pēc nolaišanas atjaunoti, izmantojot viena vai otra veida hidrotehniskās būves.

Atzīmējams, ka šo ezeru ūdens līmeņa regulējošo būvju eksploatācijas noteikumi tiek saskaņoti ar dabisko svārstību intervālu un applūduma teritorija nav pieļaujama lielāka kā dabiskā režīmā. Tomēr plūdu risks pastāv situācijā, ja netiek ievērota pirms plūdu vai palu ezera līmeņa pazemināšana līdz rekomendētajai atzīmei, kas garantētu plūdu pieteces uzkrāšanu ezerā, nepārsniedzot ezeram noteikto maksimālo līmeni.

1.2. Plūdu cēloņi plūdu apdraudētajās teritorijās

Plūdu cēloņi - tie ir visi dabas un klimatiskie apstākļi, kas nosaka vai veicina plūdu veidošanos: nokrišņu intensitāte un slānis, gaisa temperatūra un mitrums, vēja virziens un ātrums, teritorijas reljefs, augu sega, hidroģeoloģiskie apstākļi, hidrogrāfiskais tīkls un tā stāvoklis, ūdens teču un ūdenstilpju sateces baseina lielums, upju gultnes morfometriskie un hidrauliskie parametri.

Latvijā ir jāreķinās ar šādām plūdu parādībām:

➤ **pavasara pali un sniega kušana**, kad gaisa temperatūra un sniega daudzums ir noteicošie plūdu lieluma faktori;

➤ **ledus sastrēgumi un ledus iešana**, kas ir sevišķi smagi, ja pēkšņi uznāk siltums un ledus nepaspēj izkust, kad ceļas līmenis un atrauj ledu no krastiem;

➤ **vasaras – rudens lietus radīti plūdi**, kad uzreiz nolīst 100 mm un vairāk nokrišņu. Šādi plūdi parasti ir lokāli, un postījumi ir ģeogrāfiski relatīvi ierobežoti. Parasti straujāk ūdens līmenis ceļas mazās upēs, kur jebkurš piesārņojums (zari, dūņas u.c.) var radīt aizdambējumu un tam sekojošu pārvāpumu;

➤ **ilgstoši lietaini periodi**, kad zeme pakāpeniski piesātinās ar ūdeni, līdz beidzot nespēj to uzsūkt. Lietum turpinoties, šādā gadījumā pastāv priekšnoteikumi ļoti straujam ūdens plūsmas pieaugumam. Parasti ir apdraudēti plašāki apgabali ap upēm, bet tos var prognozēt;

➤ **hidrotehnisko būvju avārija** un to radītā pārplūšana, kas var būt aizsprosta iekšējās erozijas vai slūžu avārijas dēļ. Veidojas triecienvilnis, kas leļpus aizsprostam strauji plūstot un raujot sev līdzī kokus, krūmus, nenostiprinātus priekšmetus, nodara lielākus postījumus. Bez tam pastiprināt to ietekmi var aizdambējumi pie tiltiem vai citās šaurās vietās. Aizsprosta avārijas ietekme vislielākā ir tūlīt aiz aizsprosta posmā lejup pa upi, tālāk tā līdzinās plūdu gadījumā novērotajam;

➤ **jūras vētru uzplūdi teritorijās gar jūras krastu un lielāko upju grīvās**, kas rodas pieturoties zemam atmosfēras spiedienam virs Baltijas jūras un vējam ar ātrumu 20 metri sekundē un vairāk.

1.3. Plūdu rezultātā applūstošās un applūšanas riska teritorijas

Latvijā tradicionāli tiek izdalītas šādas applūstošās un applūšanas riska teritorijas:

○ palieņu teritorijas, kas ir upes vai ezera ielejas daļa, kura applūst palu vai plūdu gadījumā;

○ jūras uzplūdu apdraudētās teritorijas, kur stipru vēju laikā notiek jūras ūdeņu ieplūšana upju ietekās un piejūras ezeros, kā arī jūras krastu erozija un applūšana;

○ polderu teritorijas, HES un citu mākslīgu uzpludinājumu teritorijas.

- **Ar upju palīem saistītās applūduma riska teritorijas**

Applūšanas riska teritorijas visvairāk sastopamas potamālo, jeb samērā lēzeno (ar slīpumu no $\leq 0,1\text{m/km}$ līdz $\leq 0,2\text{m/km}$) upju posmos. Plūdu laikā, īpaši ledus sastrēguma rezultātā tiek appludinātas lielas apdzīvotas, vai citādi saimnieciski intensīvi izmantotas platības, nodarot zaudējumus saimnieciskajai un sociālajai videi. Izvērtējot pieejamo informāciju par lielāko upju gultnes morfometriskiem rādītājiem, piegulošo platību reljefu, augstuma atzīmēm un maksimālajiem upju caurplūdumiem 2.tabulā un šīs programmas 2.pielikumā orientējoši ir uzrādīti potamālo upju posmi un piegulošās teritorijas, kurās pastāv applūduma risks. Lai noteiktu konkrētās teritorijas un dotu to detaļu raksturojumu, ir nepieciešams veikt papildus upju un piegulošo teritoriju izpēti, sākot ar prioritārajām teritorijām atbilstoši plūdu riska kritērijiem.

Potamālo upju posmiem piegulošās plūdu riska teritorijas

2.tabula

N.p.k.	Upju baseina apgabals	Orientējoša platība, km ²	Iedzīvotāju skaits	Iedzīvotāju skaits uz 1km ²
1	2	3	4	5
1.	Ventas	1863	76807	41
2.	Lielupes	2020	118906	59
3.	Daugavas	2756	387201	140
4.	Gaujas	507	33394	66

- **Jūras uzplūdu apdraudētās piejūras teritorijas**

Jūras uzplūdi, kaut arī parasti īslaicīgi, ir aktuāla problēma līdzenajās piejūras teritorijās. Uz Baltijas jūras pastāvot zema atmosfēras spiediena apgabalam, līmenis jūrā ilgāku laiku var saglabāties apmēram 0,5 m augstumā virs normālā jūras ūdens līmeņa. Novērojumu dati rāda, ka jūras uzplūdi sasniedz visaugstākos līmeņus Rīgas jūras līcī.

Baltijas jūras piekrastei Latvijā raksturīga liela sugu un dabisko biotopu daudzveidība. Aptuveni 90 % no krasta veido dabiski biotopi, pārējā daļa ir apbūvēta (ostas, dzīvojamās mājas), vai citādi pārveidota. Krastu izskalošanu un plūdu draudu pieaugumu lielā mērā veicina cilvēka saimnieciskā darbība (ostu ārējās hidrotehniskās būves un pieejas kanāli, bagarēšanas grunts izgāztuves ārpus sanešu plūsmas joslas, smilts refulēšana no zemūdens nogāzes vai pludmales uz sauszemi un abrāzijas krasta krauju stiprināšana garos posmos), kā rezultāta būtiski tiek izjaukta sanešu plūsmas dabiskā pārvietošanās un samazināta sanešu plūsmas papildināšanās ar smilšu materiālu.

Jūras krasta kopgarums Latvijā ir ap 496 km. Pēc topogrāfisko plānu izpētes un iegūto materiālu digitālās apstrādāšanas var secināt, ka jūras uzplūdu tiešās ietekmētās platības tās krastu zonās ir kopumā ap 130 km garumā ar dažādu joslas platumu no 200 metriem līdz pat 1500 metriem. Konkrētu pasākumu šo teritoriju aizsardzībai sagatavošanas stadijā, jūras krasta apdraudētie posmi var tikt precizēti, īpaši nosakot prioritāros posmus.

Baltijas jūras un Rīgas jūras līča uzplūdu ietekmētās platības ir norādītas šīs programmas 3.pielikumā.

- **Polderi**

Polderu sistēmas ne tikai nodrošina optimālu mitruma režīmu lauksaimniecībā izmantojamās zemēs, bet arī daudzviet aizsargā apdzīvotas vietas no applūšanas. Neskatoties uz to, ka polderu galvenā funkcija ir platību aizsardzība no applūduma, tomēr tos var uzskatīt arī par potenciālajām applūduma riska teritorijām, jo tie visi uzbūvēti iepriekšējā gadsimtā un atsevišķi pat tā pirmajā pusē, bet līdz 2007.gadam tikai nedaudzajiem ir veikta rekonstrukcija. Ievērojamai daļai polderu aizsargdambji atrodas neapmierinošā tehniskā stāvoklī, slikti tiek ekspluatēti polderu pievadkanāli un atvadkanāli - aizauguši un piesērējuši. Netiek nodrošināta zemju nosusināšanas nepieciešamā pakāpe, degradējas detālās nosusināšanas tīkls un lielas polderētās platības nav iespējams racionāli izmantot. Nepieciešama katra poldera hidrobūvju un platību izmantošanas izpēte, lai izstrādātu to rekonstrukcijas nepieciešamību un prioritātes. Bez tam ir nepieciešams noteikt Varkaļu kanāla slūžu piederību (uz slūžu balstiem ir izveidots republikas nozīmes ceļa Rīga – Ventspils tilts), jo slūžu pareizai darbībai ir liela nozīme Babītes ezera ūdens līmeņu regulēšanā.

Latvijā patreiz ir 58 polderi, kas aizņem 40000 hektāru zemes. Tas ir aptuveni 1,6% no kopējās lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Vislielākās

polderēto zemju platības ir Rīgas rajonā ap Babītes ezeru, Carnikavas un Ādažu apkārtnē, Liepājas rajonā ap Liepājas un Papes ezeru, Jelgavas rajonā Lielupes un Vecbērzes apkārtnē, Valmieras rajonā pie Burtnieka ezera un pagastos Lubānas ezera apkārtnē. Saskaņā ar Ministru kabineta 2006.gada 17.februāra noteikumiem Nr.142 „Noteikumi par nacionālās nozīmes lauksaimniecības teritorijām” 37 polderi ir noteikti par nacionālās nozīmes lauksaimniecības teritorijām.

Polderu skaits upju baseinu griezumā ir dots 4.tabulā.

Polderi upju baseinu griezumā

3.tabula

N.p.k.	Upju baseinu apgabals	Polderu skaits	Kopējā platība, ha	Polderu skaits, kuri noteikti par nacionālās nozīmes lauksaimniecības teritorijām
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Ventas	12	13922	11
2.	Lielupes	21	24355	13
3.	Daugavas	18	15185	9
4.	Gaujas	7	8766	4
kopā		58	62228	37

- **Hidroelektrostaciju un citu hidrotehnisko būvju uzpludinājumi**

Tāda tipa, mākslīgās - cilvēku radītās (antropogēni izraisītās) appludinātās vai appludinājuma ietekmētās teritorijas ir saistītas ar ūdeņu dabiskā režīma mākslīgām izmaiņām. Tās ir upju gultnes vai krasta ūdenskrātuves, kā arī ezeru tipa ūdenskrātuves un citi ūdens uzstādīnājumi upju gultnēs ar ūdens līmeni regulējošām būvēm. Svarīgs plūdu riska novēršanas faktors ir hidrotehnisko būvju pareiza uzraudzība, uzturēšana tehniskā kārtībā, kā arī to ekspluatācijas režīma stingra ievērošana.

Ievērojamākās no upju gultnes un ezeru tipa ūdenskrātuvēm ir Daugavas HES kaskādes un mazo HES ūdenskrātuves. Mazo HES ūdenskrātuvju avārijas gadījumā īpaši bīstama situācija veidojas tad, kad HES atrodas kaskādē.

Daugavas HES kaskāde (Pļaviņu HES, Ķeguma HES un Rīgas HES) ir atzīta par Nacionālās nozīmes plūdu riska teritoriju, jo Daugavas HES kaskādes būvju iespējamā avārija rada plūdu draudus daudz lielākās teritorijās un daudz lielākam iedzīvotāju skaitam salīdzinot ar dabisko faktoru izraisīto plūdu apdraudētajām teritorijām.

Kā viena no galvenajām ar Daugavas HES kaskādi saistītajām problēmām ir Jēkabpils un Pļaviņu pilsētas un to tuvākās teritorijas pretplūdu aizsardzība.

Ar Daugavas HES kaskādi saistītā bīstamība ir arī Rīgas HES inženieraizsardzības būvju– sūkņu staciju iespējamo avārijas situāciju (*force major*) ietekme Rīgas un Ogres rajonos, kas nenovēršamas gruntsūdeņu celšanās rezultātā novedīs pie plūdiem. Šobrīd Rīgas HES ūdenskrātuvju inženieraizsardzības būvju – sūkņu staciju spēka un vadības instalācijas ir jau kalpojušas 25 gadus, līdz ar to fiziski un morāli novecojušas, kas rada draudus apkārtējai sabiedrībai un videi.

HES izvietojums upju baseinu griezumā ir dots 5.tabulā.

Mazās hidroelektrostacijas upju baseinos

4.tabula

N.p.k.	Upju baseinu apgabals	HES skaits	Upju skaits, uz kurām atrodas HES	HES, kuras atrodas kaskādē
1	2	3	4	5
1.	Ventas	46	35	9
2.	Lielupes	19	10	4
3.	Daugavas	35	23	12
4.	Gaujas	50	28	9

Mazo HES ūdenskrātuves ir relatīvi nelielas, tāpēc nopietnus plūdus avārijas gadījumā tās nevar izraisīt, taču ne vienmēr uz vienas upes kaskādē izvietotie mazie HES darbojas savstarpēji saskaņotā režīmā, kas varētu atstāt pozitīvu ietekmi uz plūdu draudiem. Apsaimniekojot mazos HES, it īpaši tos, kas izvietoti kaskādēs, ne vienmēr tiek ņemti vērā iespējamie avāriju draudi palu un plūdu laikā, tai skaitā iespējamais domino efekts kaskādēs, kad avārija upes augštecē ierīkotā HES var radīt nopietnus draudus pa straumi zemāk esošām HES. Mazo HES kaskādes izvietotas uz Gaujas (tās augštecē), Ogres, Aiviekstes, Amatas, Abula, Svētes, Bērzes, Alokstes, Cieceres, Edas u.c. upēm. Lielākais plūdu apdraudējums ir 9 upēm, uz kurām kaskādē ir vairāk par divām mazajām HES un visbīstamākā situācija ir uz Gaujas upes ar 9 kaskādē uzbūvētajām mazajām HES. Lai novērstu plūdu apdraudējumu šādu HES darbināšanas rezultātā, nepieciešams izstrādāt pilnīgi saskaņotu un optimālu visu kaskādes ūdenskrātuvju ekspluatācijas režīmu, veicot papildus attiecīgus hidroloģiskos un hidrauliskos aprēķinus un apdraudējuma novērtējumus.

1.4. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

Atsevišķās vietās Latvijā noteiktās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas pilnībā vai daļēji atrodas plūdu draudiem pakļautās teritorijās. Lielākā daļa no šīm teritorijām iekļautas Eiropas nozīmes aizsargājamo teritoriju Natura 2000 tīklā.

Daudzos gadījumos plūdu un erozijas rezultātā var tikt nodarīts būtisks kaitējums aizsargājamām dabas vērtībām. Tieši vētras uzplūdiem un erozijas procesiem Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastē ir pakļautas, piemēram šādas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas: dabas parks „Pape”, dabas parks „Bernāti”, dabas liegums „Ziemupe”, dabas liegums „Užava”, dabas liegums „Ovīši”, Slīteres nacionālais parks, dabas parks „Engures ezers” un citi. Vētras uzplūdiem upju grīvās un saistītos virszemes ūdensobjektos ir pakļautas šādas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas: dabas liegums „Liepājas ezers”, dabas parks „Užavas lejtece”, Ķemeru nacionālā parka Kaņiera ezers, dabas liegums „Lielupes grīvas pļavas”, dabas liegums „Babītes ezers” un citi.

Bet liels skaits īpaši aizsargājamo dabas teritoriju ir tādas, kas ir pakļautas regulārai applūšanai un tieši šis regulārais applūšanas režīms ir tas, kas nosaka attiecīgās dabas teritorijas īpašo stāvokli un ir viens no priekšnosacījumiem tajās esošo dabas vērtību eksistencei. Līdz ar to applūšanas režīma saglabāšana ir galvenais uzdevums par ko jā rūpējas šajās teritorijās. Tādas ir, piemēram, dabas parks „Daugavas loki”, dabas parks „Dvietes paliene”, Rāznas nacionālais parks, dabas parks „Daugavas ieleja”, dabas liegums „Lielā Baltezera salas”, dabas liegums „Jaunciems”, dabas liegums „Vecdaugava”, dabas liegums „Babītes ezers”, aizsargājamo ainavu apvidus „Ādaži” un citi.

Piešķirot īpaši aizsargājamās dabas teritorijas statusu, ne vienmēr tika detāli analizēta plūdu iespējamība šajā teritorijā un izvērtēta plūdu ietekme uz teritorijas ekoloģiskajām funkcijām. Tāpēc, veicot programmā paredzētos pasākumus plūdu riska novērtēšanai un samazināšanai prioritārajos objektos, ieskaitot plašus plūdu riska pētījumus un pasākumu to novēršanai izstrādi, vienlaicīgi jāparedz informācijas iekļaušana par applūstošo teritoriju pretplūdu aizsardzības pasākumu nepieciešamību vai aizliegumu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānos.

1.5. Plūdu vēsturiskās sekas un materiālie zaudējumi

Plūdi Latvijas upēs visbiežāk rodas pavasara palos, īpaši ledus sastrēgumu rezultātā, tāpēc īpaša nozīme ilgākā laika posmā tika pievērsta ledus apstākļu un sniega segas pētīšanai, lai pēc iespējas agrāk ar ilgtermiņa palu prognozēm un konsultācijām par gaidāmo ledus iešanas gaitu varētu brīdināt par augstiem palu līmeņiem.

Upju hidroloģiskais režīms vislabāk ir izpētīts Daugavā. Augstākie plūdu līmeņi Daugavā pie Rīgas un arī augšpus Rīgas agrākos gadsimtos ir bijuši lielo ledus sastrēgumu rezultātā. Arī 20.gadsimtā līdz Ķeguma HES uzcelšanai Daugavā bieži veidojušies ledus sastrēgumi un plaši plūdi. Sarežģītākās ledus iešanas Daugavā novērotas: 1912., 1917., 1924., 1929., 1932., 1936. un 1937. gadā. Arī citos gados, piemēram, 1923.gadā visa Jaunjelgava bija zem ūdens, applūda arī Līvāni un Ogre. Sastrēgums bija izveidojies no Ikšķiles līdz Maruškai, tika veikti spridzināšanas darbi un pie Rīgas ledu lauza ar ledlaužiem. Ledus un ūdens vilnim ejot caur Rīgu tika appludinātas un ar ledus gabaliem apkrautas daudzas zemākās vietas, sagrauts Lībekas tilts, bet 1931.gada 1. un 2.maijā maksimālais ūdens caurplūdums Daugavā pie Jēkabpils bija 7470 m³/s, bet pie ietekas jūrā – 9460 m³/s.

Kopš Pļaviņu HES ūdenskrātuves uzpludināšanas, par vižņu un ledus sastrēgumu visapdraudētāko posmu ir kļuvusi Daugava no Pļaviņām līdz Jēkabpilij. 1981.gada pavasara lielo plūdu rezultātā Jēkabpilī, kad ūdens līmenis sasniedza 83,52 m BS pie caurplūduma 2920 m³/sek., applūda 1/3 daļa pilsētas. Šajā gadā plūdi radīja zaudējumus ap 10 miljonu rubļu apmērā. Arī 1997./1998.gada ziemā, pēc Latvijas Hidrometeoroloģiskās pārvaldes datiem, vižņu daudzums posmā no Pļaviņām līdz Jēkabpilij bija ap 12 – 14 miljonu kubikmetru, kas radīja nopietnus draudus pilsētas iedzīvotājiem pavasara palu laikā, jo ūdens līmenis pie Jēkabpils pārsniedza kritisko.

Pēc 1981.gada postošajiem plūdiem Jēkabpilī tika aktivizēta jauna dzīvojamā rajona celtniecība augšpus tilta, lai pārvietotu pilsētas iedzīvotājus no zemākām, bieži applūstošām vietām uz drošāku teritoriju. Jaunā dzīvojamā rajona celtniecība valstij un rajonam izmaksāja ap 300 milj. rubļu, jo no plūdu apdraudētajām teritorijām tika pārvietoti ap divi tūkstoši iedzīvotāju. Pretplūdu pasākumu veikšanai un plūdu radīto zaudējumu segšanai Jēkabpilī un rajona teritorijā 1998.gadā iztērēti 793 810 Ls, tai skaitā 420 000 Ls esošo aizsargdambju atjaunošanai un pilnveidošanai. 1999.gada pavasara plūdu nodarītie zaudējumi – 137 240 Ls, 2004.gadā – 118 350 Ls.

Lielupes vidustecē un tās pieteku palienēs plūdi ir nodarījuši lielus postījumus jau iepriekšējos gadsimtos. Lai pasargātu Līvberzes muižas zemes no applūšanas, jau ap 1800.gadu Bērzes gultni pa jaunu vietu novirzīja uz Svēti. Kādreizējās Bērzes upes gultnes lejastece tagad kalpo par Vecbērzes poldera sūkņu stacijas pievadkanālu. Paredzot Garozes upes lejtecei pieguļošo platību aizsardzību no Lielupes plūdiem, jau 19.gs. trīsdesmitajos gados Garozes augšgalu ar 17 km garu kanālu novirzīja uz Iecavu. Kā turpinājumu šiem darbiem, 1963.gadā pabeidza būvēt 6200 ha lielo Garozes polderi, kas tiek darbināts ar slūžām (bez sūkņu stacijas). Pagājušā gadsimta 50.tajos gados Lielupei piegulošajās platībās applūda līdz 35 tūkst. ha zemju. Lai pasargātu šīs teritorijas ir izbūvēti vairāki polderi.

Arī Ventas un Gaujas upju baseinos, it īpaši šo upju grīvās, plūdi gandrīz katru gadu nodara ievērojamus ne tikai materiālus, bet arī morālus zaudējumus apkārtējiem iedzīvotājiem.

2. Plūdu riska scenāriji un to novērtējuma kritēriji

Direktīva 2007/60/EK paredz, ka dalībvalstis veic sākotnējo plūdu riska novērtējumu savas valsts teritorijām, kas varētu applūst saskaņā ar šādiem scenārijiem:

- a) mazas varbūtības plūdi;
- b) vidējas varbūtības plūdi (iespējamās atkārtotās periods: ≥ 100 gadu);
- c) lielas varbūtības plūdi.

Apkopojot visu iepriekšējo gadu pieredzi un izvērtējot priekšlikumus plūdu bīstamības novērtējumam un to kritērijiem, kas ir doti dažādu Latvijas projektēšanas un pētniecības organizāciju darbos, Latvijas apstākļiem piemērojami ir noteikti sekojošie plūdu scenāriji:

- **Mazas varbūtības plūdi -1. plūdu riska vai ārkārtas scenārijs** (*ārkārtēji, ekstremāli plūdi*) *ar atkārtotās periodu > 200 gadiem, vai dažādu specifisku iemeslu radītie plūdi.*

Kritēriji mazās varbūtības plūdu riska scenārijam Latvijā ir sekojošie:

- 1) augstākās „A” drošuma klases HES hidrotehnisko būvju avārijas gadījumiem (piemēram, Daugavas HES kaskāde),
- 2) grūti prognozējamu vižņu – ledus parādību gadījumiem Daugavā (Jēkabpils un Pļaviņu pilsētas),
- 3) pilsētām, kuras apdraud vairāku plūdu cēloņu kombinācija (piemēram, Rīga, kur pastiprinātu applūšanu var izraisīt vētras radīti jūras uzplūdi kombinācijā ar samērā lielu caurplūdumu Daugavā).

Galvenais novērtējuma kritērijs ir apdraudēto iedzīvotāju skaits un postījumu apmērs.

Pirmais plūdu riska vai ārkārtas scenārijs tiek piemērots kā visnozīmīgākais un pasākumi šo teritoriju aizsardzībai ir primāri, jo tie tiek attiecināti uz īpaši blīvi apdzīvoto vietu aizsardzību no plūdu draudiem.

- **Vidējas varbūtības plūdi - 2. plūdu riska scenārijs** (*ar iespējamo atkārtotās periodu: ≥ 100 gadiem*).

Kritēriji vidējās varbūtības plūdu riska scenārijam ir sekojošie:

- 1) pilsētām ar iedzīvotāju skaitu virs 2000 cilvēkiem.
- 2) ar MK 2006.gada 14.februāra noteikumiem Nr.142. noteiktajām nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijām (piemēram, pastāvošo polderu teritorijas),
- 3) plūdu apdraudētām teritorijām, kurās atrodas saskaņā ar Padomes Direktīvu 91/271/EEK (1991.gada 21.maijs) par komunālo notekūdeņu attīrīšanu izbūvētās vai izbūvējamās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas (piemēram, Rīga, Daugavpils un Liepāja)
- 4) plūdu apdraudētām teritorijām, kurās atrodas uzņēmumi, kas veicot A kategorijas piesārņojošo darbību, var radīt paaugstinātas bīstamības ūdeņu piesārņojumu applūšanas gadījumā.
- 5) Teritorijām, kuras pakļautas jūras uzplūdu apdraudējumam, t.sk. kuras pakļautas jūras krastu erozijai.
- 6) iepriekš notikušu nopietnu plūdu teritorijās, kam ir bijusi būtiska nelabvēlīga ietekme uz cilvēku veselību, vidi, kultūras mantojumu un saimniecisko darbību, un kas joprojām turpmāk varētu atkārtoties līdzvērtīgā apjomā.

• **Lielas varbūtības plūdi - 3.scenārijs** (*bieži, ar atkārtotānās periodu ≤ 10 gadiem*).

Direktīva 2007/60/EK paredz, ka plūdu novērtējumu lielas varbūtības plūdu scenārijam ir jāveic tikai nepieciešamības gadījumā. Šādu plūdu apdraudējuma izvērtējumu var veikt, piemēram, mitrāju teritoriju izpētes nolūkos, lai izvērtētu, vai iespējams tos saglabāt. Teritorijās, kurās par prioritāti tiek uzskatīta to dabiskā režīma saglabāšana, pasākumi plūdu draudu novēršanai vai samazināšanai nav ieteicami.

Programmā nav paredzēti pasākumi plūdu riska samazināšanai trešā plūdu riska scenārija gadījumiem pieņemot, ka bieži atkārtojamie plūdi pārsvarā skar palieņu vai īpaši aizsargājamās teritorijas, kurās bioloģiskās daudzveidības un īpaši aizsargājamo sugu un biotopu saglabāšanas nolūkos nav pieļaujams veikt pretplūdu pasākumus, kas samazina palieņu pļavu platības un maina hidroloģisko režīmu tajās. Arī Direktīvas 2007/60/EK preambulas 14.punktā ir noteikts, ka dalībvalstīm, cik vien iespējams palienes ir ne tikai jā saglabā, bet pat jāveic pasākumi to atjaunošanai, lai piešķirtu upēm vairāk teritorijas.

Saskaņā ar Direktīvas 2007/60/EK prasībām, plūdu riska kritēriji ir jāņem vērā:

- 1) plūdu riska sākotnējam novērtējumam;
- 2) iespējamo plūdu postījumu vietu karšu un plūdu apdraudēto teritoriju karšu izstrādei;
- 3) plūdu radītu apdraudējumu pārvaldības plānu izstrādei.

Plūdu riska scenārijiem atbilstošo kritēriju raksturojums un to apzīmējumi ir doti šo noteikumu 4.pielikuma 1.tabulā.

Plūdu bīstamības novērtēšanai, atkarībā no scenārija, jāņem vērā šādi raksturojumi:

- 1) apvidus topogrāfija;
- 2) ūdenstilpju un ūdensteču izvietojums;
- 3) ģeomorfoloģija;
- 4) hidroloģiskais raksturojums, tajā skaitā ledus un vižņu veidošanās režīms, ledus iešanas un uzkrāšanās režīms, ledus – vižņu sastrēgumu veidošanās režīms, plūdu līmeņu (applūdumu dziļumu) režīms;
- 5) jūras uzplūdu apdraudējums, t.sk, krastu erozija;
- 6) plūdu riskam pakļauto apdzīvoto vietu izvietojums, iespējami apdraudēto iedzīvotāju aptuvenais skaits;
- 7) plūdu kaitējuma draudi teritoriālpilnplānojumos paredzētai ilgtermiņa attīstībai, saimnieciskajai darbībai (veiktās saimnieciskās darbības veidi) vai infrastruktūrai;
- 8) kultūrvēsturiskie objekti vai īpaši aizsargājamās dabas teritorijas;
- 9) A kategorijas piesārņojošās darbības, kas var radīt nozīmīgu vides piesārņojumu vai atstāt būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz iedzīvotāju veselību;
- 10) mitrāju teritoriju izvietojums, kurās pēc iespējas saglabājams dabiskais plūdu režīms;
- 11) hidrotehniskās būves, kas ietekmē apkārtējo teritoriju gruntsūdens līmeni;
- 12) pretplūdu aizsargdambju (polderu) ietekme uz plūdu riska teritorijām;
- 13) ūdenskrātuves (upju gultnes un krasta, kā arī ezeru tipa) un citi ūdens objekti ar ūdens līmeni regulējošām būvēm, iespējamie krastu izskalojumi, kas apdraud piegulošās teritorijas;
- 14) iepriekš notikušu nopietnu plūdu apraksti, kam ir bijusi būtiska nelabvēlīga ietekme uz cilvēku veselību, vidi, kultūras mantojumu un saimniecisko darbību, un kas joprojām turpmāk varētu atkārtoties līdzvērtīgā apjomā, un apraksts par to apmēru un izplatīšanās ceļiem, kā arī to izraisītās nelabvēlīgās ietekmes izvērtējums;
- 15) plūdu riska novēršanai un samazināšanai reāli sasniedzamie termiņi un izmaksas.

II. Programmas sasaiste ar valdības un ministrijas prioritātēm un atbalstītajiem politikas dokumentiem, kā arī plānošanas reģionu attīstības

programmās un stratēģijās noteiktajām prioritātēm

Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālā programma 2008.-2015.gadam atbilst un programmas izstrāde izriet no:

Politikas plānošanas dokumenti

- Valdības deklarācijā noteiktajiem uzdevumiem - veicināt un piedalīties pasākumu īstenošanā dabisko plūdu draudu novēršanai apdzīvotajām vietām, kā arī pēc Pļaviņu HES izbūves radušos plūdu draudu novēršanai (sadaļas „Dabas un enerģētisko resursu ilgtspējīga un efektīva izmantošana” 5.punkts).

- Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2007.-2013.gadam (MK 04.07.2006. noteikumi Nr.564) noteiktajiem uzdevumiem - pilnveidot civilās aizsardzības sistēmu un veicināt starpinstitūciju sadarbību šajā jomā (sadaļas „Iekšējās drošības nodrošināšana” 2.uzdevums) un veicināt sabiedrības līdzdalību vides aizsardzībā un saglabāšanā, iedzīvotājus savlaicīgi un patiesi informējot par vides kvalitāti un dabas resursiem (sadaļas „Saprātīgi izmantota un saglabāta dabas vide” 3.uzdevums)

- Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnēs un Nacionālajā Vides aizsardzības plānā 2004.-2008.gadam noteiktajiem politikas mērķiem – nodrošināt aizsardzību pret plūdiem.

- Arī Vides ministrijas darbības stratēģijā 2007. - 2009. gadam (MK 22.05.2006. rīkojums Nr.359) kā vidējā termiņa prioritāte noteikts uzdevums samazināt vides risku, tai skaitā applūšanas risku teritorijās, kuras ir pakļautas plūdu draudiem.

- Programmas izstrādes nepieciešamība izriet no Valsts stratēģiskā ietvardokumenta projekta (MK 20.06.2007.rīkojums Nr.389) un Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” (MK 18.10.2006. rīkojums Nr.806). Minētajos plānošanas dokumentos, kā iespējamo avāriju risku novēršanas prioritātes ir noteikti pasākumi, lai novērstu vai ierobežotu iespējamus plūdu draudus apdraudētajās teritorijās.

- Programmas izstrāde paredzēta arī Valdības deklarācijas rīcības plānā (MK 28.06.2007. rīkojums Nr.333), kā arī programmas izstrāde izriet no Ministru kabineta 2006.gada 17.jūnija rīkojumā Nr.621 „Par koncepciju „Par pasākumiem, kas veicami, lai Jēkabpilī novērstu pēc Pļaviņu HES un tās ūdenskrātuves izveides radušos plūdu draudus”” Vides ministrijai dotā uzdevuma.

Programma nodrošinās vairāku starptautisko konvenciju, ES tiesību aktu un tiem atbilstošu Latvijas likumu un Ministru kabineta noteikumu izpildi:

Starptautiskās konvencijas

- ANO EEK Helsinku 1992.gada konvencija “Par robežšķērsojošo ūdensteču un starptautisko ezeru aizsardzību un izmantošanu”, kuru Latvija ratificējusi 1995. gadā.

Eiropas Savienības direktīvas

- Padomes un Parlamenta 2000. gada 23. oktobra direktīva 2000/60/EK, kas nosaka struktūru Eiropas Kopienas rīcībai ūdeņu aizsardzības politikas jomā (*Directive 2000/60/EC of the European Parliament and the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy*). Direktīvā noteiktais uzdevums – katrā ūdensobjektā sasniegt labu ekoloģisko stāvokli, netieši veicina plūdu ietekmes mazināšanu uz applūšanai pakļautajām teritorijām.
- Direktīva 2007/60/EK nosaka, ka Direktīvā 2000/60/EK paredzēto upes baseina apsaimniekošanas plānu un šajā direktīvā paredzēto plūdu riska pārvaldības plānu izstrāde ir integrēti upju baseinu apsaimniekošanas pasākumi. Direktīva 2007/60/EK paredz, ka katram upju baseinu apgabalam ir jāveic plūdu riska iepriekšējo novērtējumu un ir jā sagatavo plūdu riska pārvaldības plānus.

Latvijas likumi

- Vides aizsardzības likums (2006.g.);
- Ūdens apsaimniekošanas likums (2002.g.);
- Teritorijas plānošanas likums (2002.g.);
- Likums „Par pašvaldībām” (1994.g.);
- Civilās aizsardzības likums (2006.g.)
- Aizsargjoslu likums (1997.g.)
- Likums „Par hidroelektrostaciju hidrotehnisko būvju drošumu” (2001.g.)
- Likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”(1993.g.);
- Meliorācijas likums (2003.g.).

Plānošanas reģionu attīstības programmas

Patreiz plānošanas reģionu attīstības programmās, plānā un stratēģijās nav izvērtēti plūdu draudi un nav paredzēti pasākumi iespējamo plūdu draudu novēršanai vai samazināšanai plūdu apdraudētajās teritorijās.

III. Programmas mērķi un apakšmērķi

Programmas mērķis sasaistās ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/60/EK (2000.gada 23.oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas

rīcībai ūdens resursu politikas jomā, ANO EEK konvencijas "Par robežšķērsojošo ūdensteču un starptautisko ezeru aizsardzību un izmantošanu" un Direktīvas 2007/60/EK mērķiem – izveidot tādu ūdeņu aizsardzības sistēmu, kas sekmētu plūdu ietekmes samazināšanu, ka arī tādu plūdu radītu apdraudējumu izvērtēšanas un pārvaldības sistēmu, lai mazinātu ar Kopienā notikušiem plūdiem saistītu nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēku veselību, vidi, kultūras mantojumu un saimniecisko darbību.

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, programma koncentrējas uz praktiskiem un minētajā laika periodā realizējamiem pasākumiem, uzstādot sekojošus apakšmērķus un uzdevumus:

1. Plūdu apdraudēto teritoriju detāla izpēte atbilstoši plūdu riska kritērijiem.
2. Plūdu riskam pakļauto teritoriju sākotnējais plūdu riska izvērtējums un tālāko rīcību plānošana.
3. Prioritāro plūdu riskam pakļauto teritoriju precizēšana un konkrēto pasākumu plūdu riska novēršanai vai samazināšanai noteikšana.
4. Veicamo pasākumu īstenošana plūdu riska novēršanai un plūdu apdraudējuma samazināšanai prioritārajās teritorijās.

IV. Plānotie programmas politikas rezultāti un darbības rezultāti

Realizējot programmu, tiks sasniegti šādi politikas un darbības rezultāti:

- Sagatavots nacionālais tiesību akts plūdu riska novērtēšanai un pārvaldībai atbilstoši Direktīvas 2007/60/EK prasībām.
- Sagatavots pamatojums Eiropas Kopienas finansējuma piesaistei plūdu riska samazināšanai.
- Izpētes rezultātā precizētas un noteiktas plūdu riskam pakļautās teritorijas.
- Apzinātas teritorijas, kurās jāierobežo apbūve.
- Noteiktas prioritārās plūdu apdraudētās teritorijas, kurās pirmām kārtām jāveic pretplūdu aizsardzības pasākumi.
- Veikti pasākumi, lai Jēkabpilī un Pļaviņās novērstu pēc Pļaviņu HES un tās ūdenskrātuves izveides radušos plūdu draudus.
- Veikti pasākumi, kas ierobežo jūras un upju krastu erozijas ietekmi uz iedzīvotāju un apkārtējās vides drošību.
- Izstrādāti projekti un realizēti pasākumi nolietoto hidrotehnisko būvju rekonstrukcijai plūdu apdraudēto teritoriju aizsardzībai.

V. Rezultatīvie rādītāji programmas politikas rezultātu un darbības rezultātu sasniegšanai

1. Tehniski atjaunotas polderu sūkņu stacijas un nodrošināts nepieciešamais mitruma režīms 51 polderu teritorijās, tai skaitā: 15 Ventas, 16 Lielupes, 15 Daugavas un 5 Gaujas upju baseinu apgabalā.
2. Veikta jūras piekrastes izpēte aptuveni 130 km garumā un veikti videi draudzīgi tehniskie risinājumi jūras krastu nostiprināšanai un esošo nostiprinājumu rekonstrukcijai noteiktajās vietās (skat. programmas 3.pielikumu).
3. Veikta jūras uzplūdu ietekmes izpēte uz 18 upju grīvās piegulošajām teritorijām, videi draudzīgu krastu aizsardzības pasākumu izstrāde un to veikšana.
4. Samazināti vai novērsti plūdu draudi 9 Latvijas lielākajās, tai skaitā 5 republikas pilsētu teritorijās.
5. Apkopota informācija un izpētīti ap 400 km potamālo upju posmu, noteiktas un iezīmētas kartēs plūdu riskam pakļauto teritoriju robežas, sagatavota atbilstoša informācija par iespējamiem plūdu apmēriem atbilstoši Direktīvas 2007/60/EK prasībām.

VI. Galvenie uzdevumi programmas rezultātu sasniegšanai

Programmā paredzēto pasākumu uzdevumi ir vērsti uz plūdu riska samazināšanu un plūdu pārvaldību, paredzot esošo hidrobūvju rekonstrukciju (atsevišķos gadījumos arī to būvniecību) un plašu izpētes programmu, lai veiktu plūdiem pakļauto teritoriju precizēšanu, plūdu riska novērtēšanu un paredzēto būvniecības un rekonstrukcijas darbu iespējamās ietekmes uz vidi novērtējumu. Veicot plūdu riskam pakļauto teritoriju kompleksu izpēti ir jāprecizē teritorijas, kurās bioloģiskās daudzveidības, tai skaitā īpaši aizsargājamo sugu un biotopu saglabāšanas nolūkos nav pieļaujams veikt pretplūdu pasākumus, kas samazina palieņu pļavu platības un maina hidroloģisko režīmu tajās.

Galvenais uzdevums šo pasākumu īstenošanai ir plūdu riska novēršana vai samazināšana blīvi apdzīvotu vietu, attīrīšanas iekārtu un A kategorijas piesārņojošu darbību veicošu objektu teritorijās. Tādējādi tiks novērsta vai samazināta ar plūdiem saistīta nelabvēlīga ietekme īpaši uz cilvēku veselību un dzīvi, vidi, kultūras mantojumu, saimniecisko darbību un infrastruktūru. Pasākumi samazinās arī virszemes ūdensobjektu iespējama piesārņojuma riska un krasta erozijas procesu jūras, upju, ezeru un HES uzpludinājumu krastos.

Izvērsti pasākumi programmas īstenošanai, sagaidāmie rezultāti, orientējošas izmaksas, kā arī par uzdevumu izpildi atbildīgās institūcijas un

uzdevumu izpildes laika plānojums ir norādīts programmas 4.pielikuma 2.tabulā un 3.tabulā.

VII. Programmas finansēšana

Programmas uzdevumu izpilde noteikta laika periodā no 2007.gada līdz 2015.gadam. Tā kā pirms katra pasākuma realizācijas ir paredzēta plaša izpēte, paredzētais finansējums pasākumu veikšanai ir norādīts indikatīvi, ņemot vērā esošajos līdzīgos projektos sniegto informāciju un ekspertu izvērtētās aptuvenās izmaksas, kas nepieciešamas realizējamo pasākumu attiecīgo uzdevumu izpildei. Kopējais programmas realizēšanai nepieciešamais finansējums laika periodā no 2008.-2015.g. sastāda 49,73 milj. latu, no kuriem:

- pirmā plūdu riska vai ārkārtas scenārija gadījumā (maz iespējami plūdi - ārkārtēji, ekstremāli) – plūdu riska novērtēšanas un samazināšanas pasākumu kopizmaksa sastāda 34,21 milj. latu;

- otrā plūdu riska scenārija gadījumā (vidējas varbūtības plūdi) – plūdu riska novērtēšanas un samazināšanas pasākumu kopizmaksa sastāda 15,52 milj. latu.

ES finanšu plānošanas periodā plūdu draudu novēršanai plānots piesaistīt Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) līdzekļus aktivitātes „Vides risku samazināšana” ietvaros 15,0 milj. eiro (jeb 10,53 milj. latu) apmērā. Līdz ar to programmas īstenošanai papildus nepieciešamie līdzekļi no valsts un pašvaldību budžetiem sastādīs 39,2 milj. latu, tai skaitā 1,86 milj. latu ERAF finansēto projektu līdzfinansējumam (15% no kopējām ERAF projektu izmaksām).

Programmā norādīto pasākumu izpilde un nepieciešamais finansējums var atšķirties pa gadiem. Pasākumiem nepieciešamais finansējums precizējams pēc pasākumu izpētes, kā arī atsevišķiem pasākumiem tas precizējams atkarībā no pieejama ES finansējuma, ka arī no nākamā ES fondu plānošanas perioda nodrošināšanas.

Vides ministrs

R.Vējonis

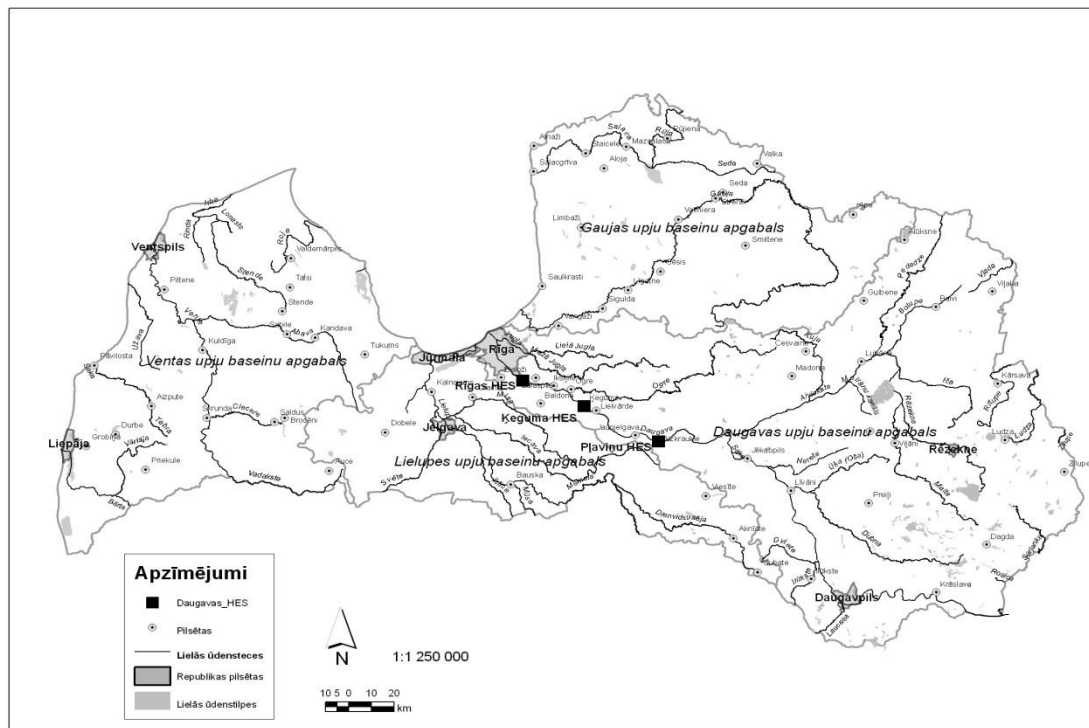
13.11.2007. 13:00

6 444

T.Jansone

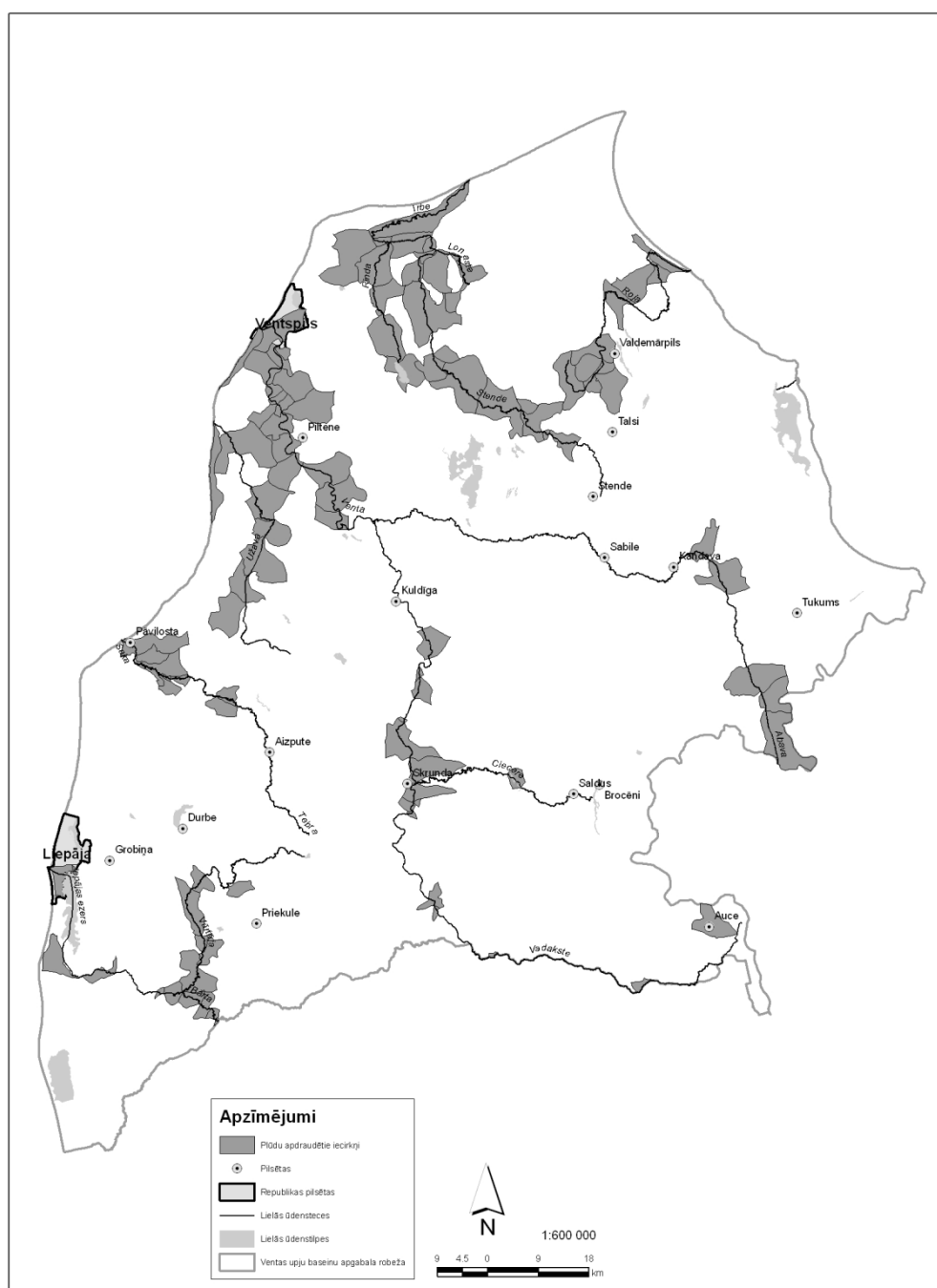
7026561; tatjana.jansone@vidm.gov.lv

Latvijas upju baseinu apgabali

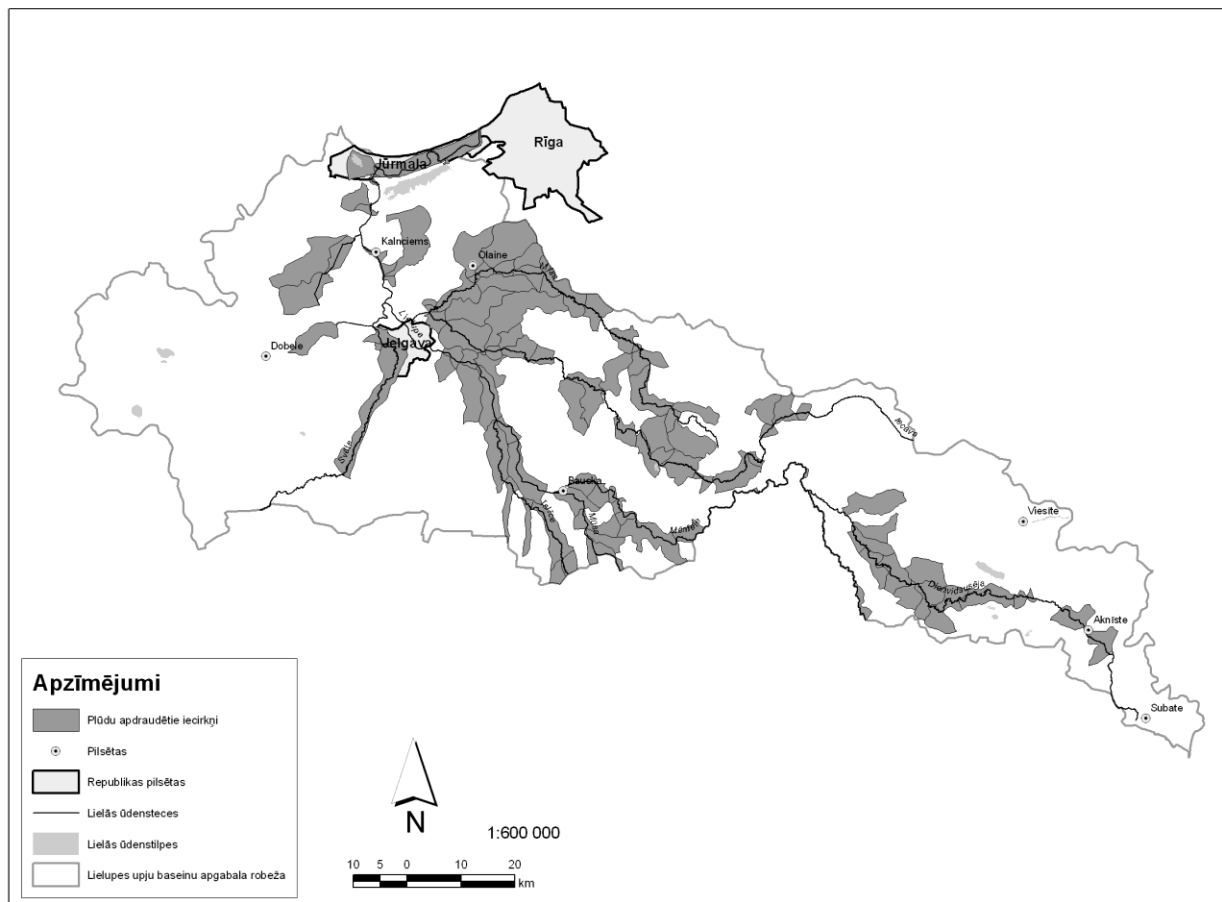

Plūdu apdraudētās teritorijas upju potamālajos posmos

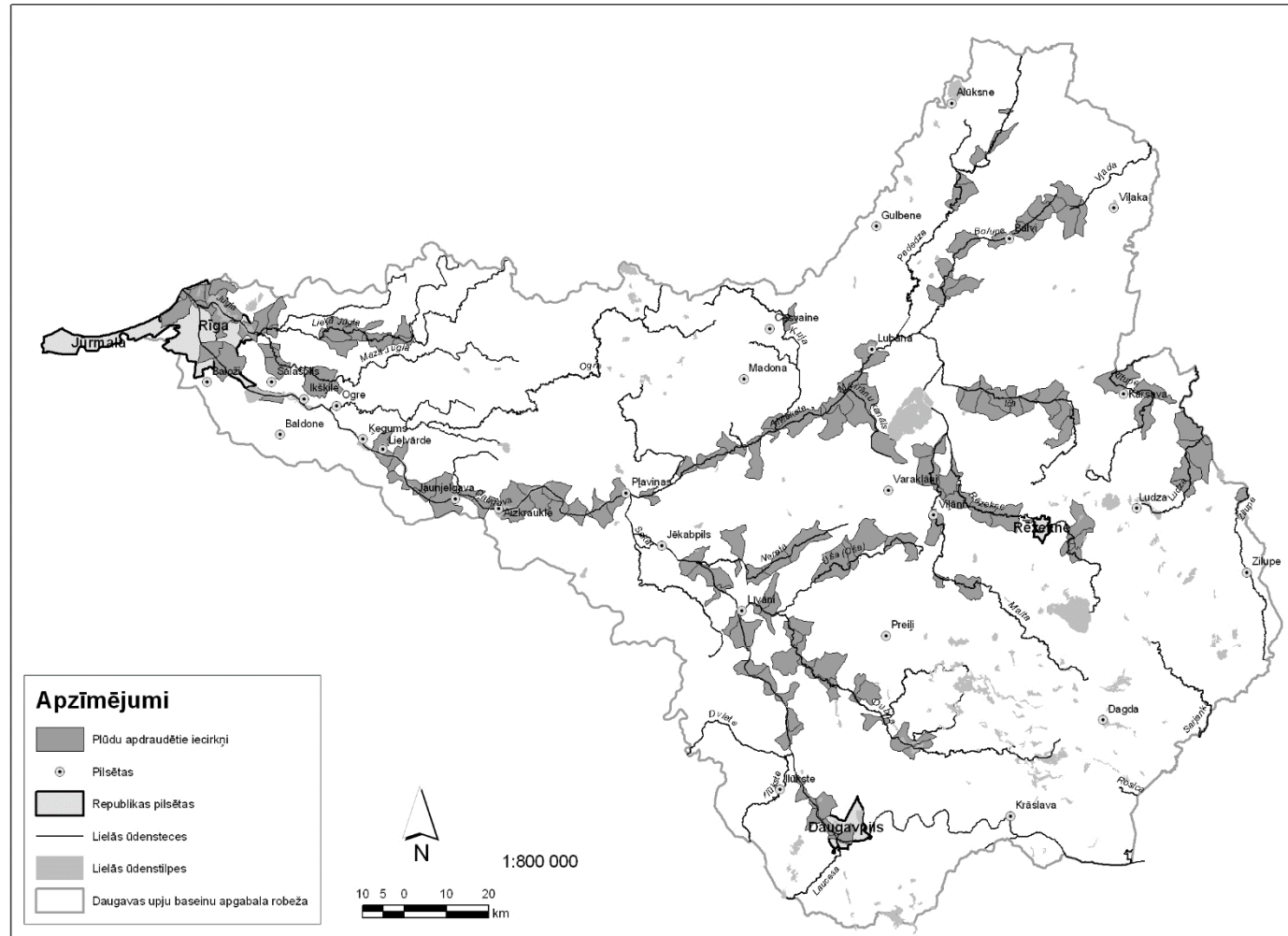
2.1. Ventas upju baseina apgabals

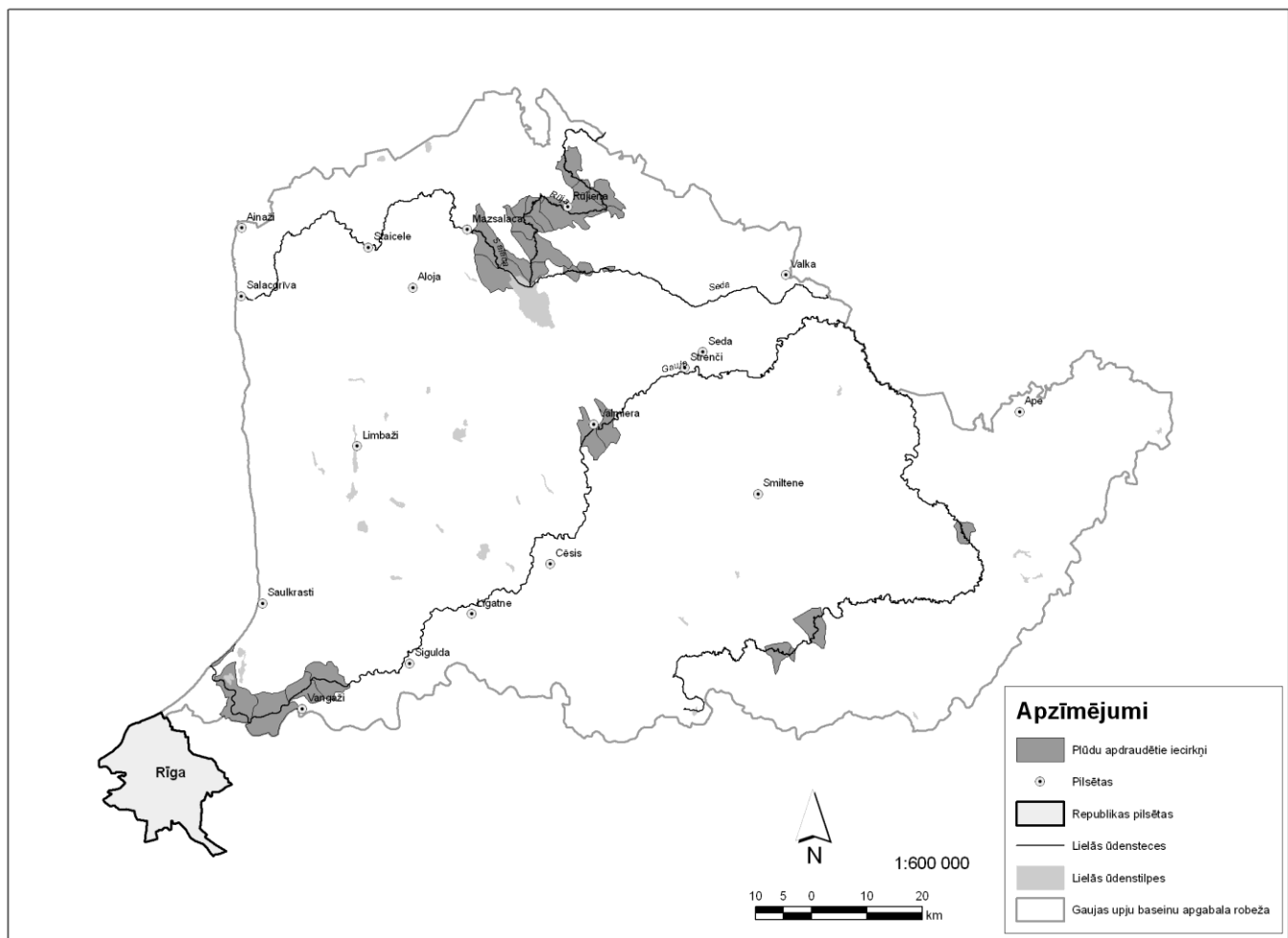
2.2. Lielupes upju baseina apgabals

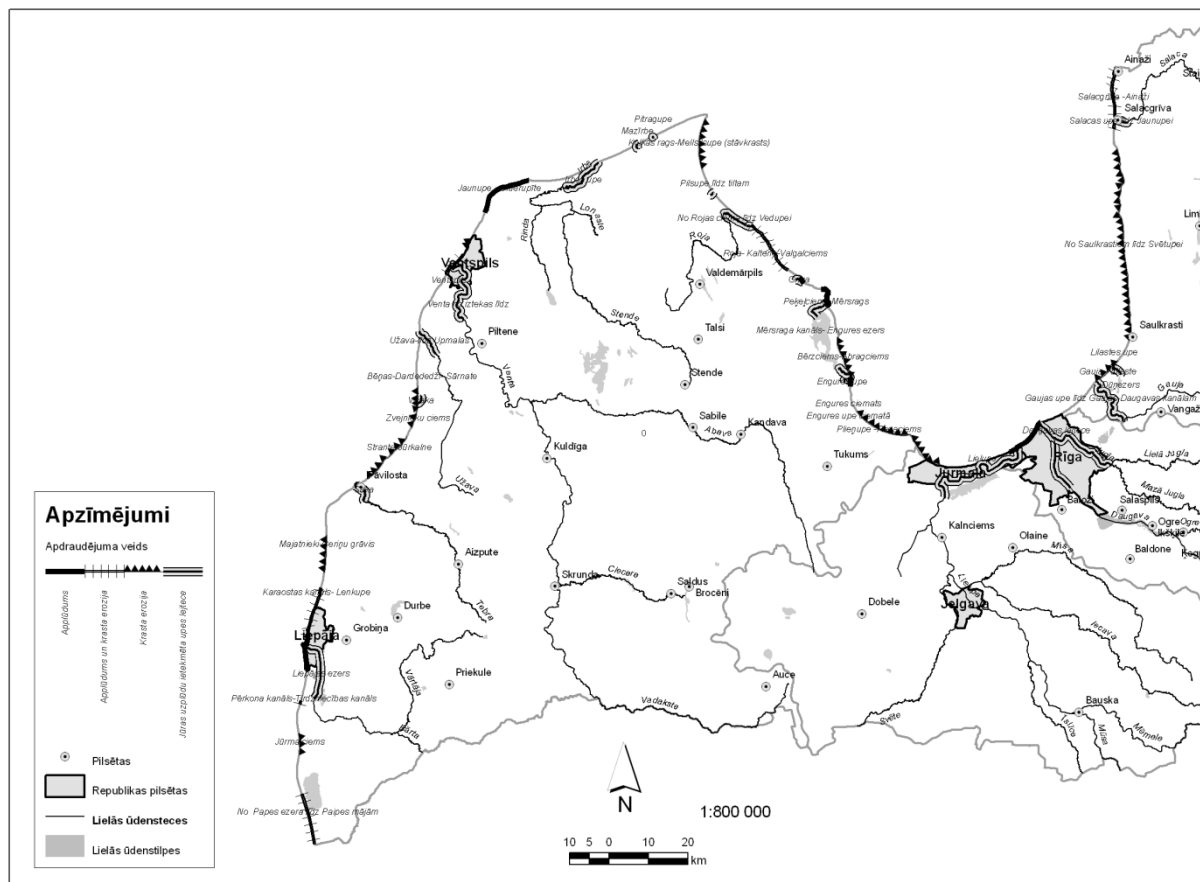
2.3. Daugavas upju baseina apgabals

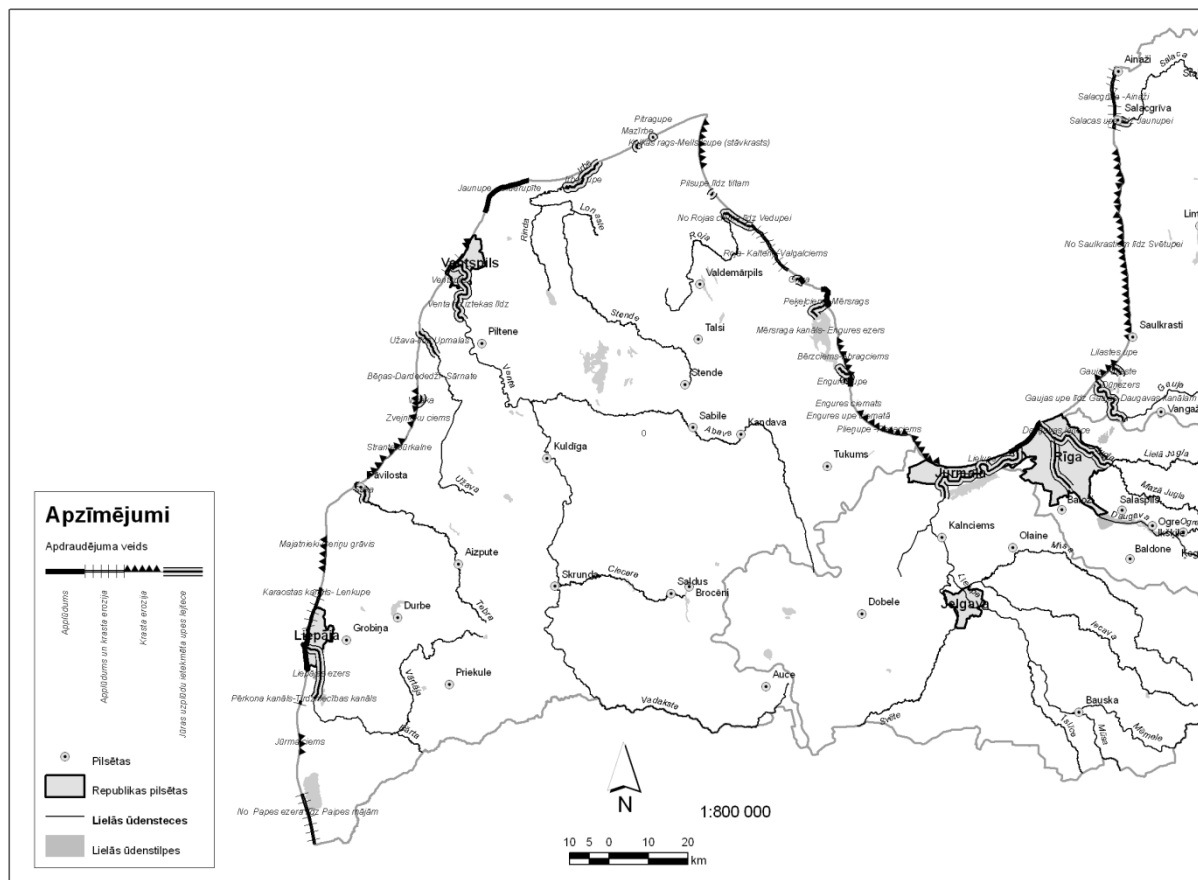
2.4. Gaujas upju baseina apgabals

Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes plūdu un krastu erozijas apdraudētās teritorijas

Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes plūdu un krastu erozijas apdraudētās teritorijas

4.pielikums

Ministru kabineta

2007.gada 20.decembra

rīkojumam Nr.830

Pasākumi plūdu riska novērtēšanai un samazināšanai

Plūdu riska scenārijiem atbilstošo kritēriju raksturojums un to
apzīmējums

1.tabula

.p.k.	Kritēriju apzīmējums	Kritēriju raksturojums
.	Pirmais plūdu riska vai ārkārtas scenārijs – Mazās varbūtības plūdi (ārkārtēji, ekstremāli plūdu scenāriji ar atkārtšanās periodu ≥ 200 gadiem)	
.1.	1A	Augstākās „A” drošuma klases HES hidrotehnisko būvju avārijas gadījumiem
.2.	1B	Grūti prognozējamu vižņu – ledus parādību gadījumiem
.3.	1C	Pilsētām, kuras apdraud vairāku plūdu cēloņu kombinācija
.4.	1D	Pilsētām, kurās ir vairāk par 10000 iedzīvotāju
.5.	1E	Ūdenskrātuvju kaskādes uz lielajām un vidējām upēm, kuru avārija var radīt plūdu vilni, kas var izsaukt zemāk esošo ūdenskrātuvju aizsprostu pārrāvumu, kā arī piegulošo teritoriju applūdumu
.	Otrais plūdu riska scenārijs – Vidējās varbūtības plūdi (ar atkārtšanās periodu ≥ 100 gadiem)	
.1.	2A	Pilsētām ar iedzīvotāju skaitu virs 2000 cilvēkiem

.2.	2B	Ar MK 2006.gada 14.februāra noteikumiem Nr.142. noteiktajām nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijām
.3.	2C	Plūdu apdraudētām teritorijām, kurās atrodas saskaņā ar ES Direktīvu 91/271/EEC izbūvētās vai izbūvējamās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas (Programma 800+)
.4.	2D	Plūdu apdraudētām teritorijām, kurās atrodas uzņēmumi, kas veicot A kategorijas piesārņojošo darbību, var radīt paaugstinātas bīstamības ūdeņu piesārņojumu applūšanas gadījumā.
.5.	2E	Apdzīvotām teritorijām, kuras pakļautas jūras uzplūdu apdraudējumam, t.sk. kuras pakļautas jūras krastu erozijai.
.6.	2F	Iepriekš notikušu nopietnu plūdu teritorijas, kam ir bijusi būtiska nelabvēlīga ietekme uz cilvēku veselību, vidi, kultūras mantojumu un saimniecisko darbību, un kas joprojām turpmāk varētu atkārtoties līdzvērtīgā apjomā.
.7.	2G	Ūdenskrātuvju kaskādes uz mazajām upēm, kuru avārija var radīt plūdu vilni, kas var izsaukt zemāk esošo ūdenskrātuvju aizsprostu pārrāvumu, kā arī piegulošo teritoriju applūdumu
.8.	2H	Mitru mežu platības
.9.	2I	Apdzīvotām teritorijām, kuras pakļautas upju baseinu noteces plūdu apdraudējums
.A	<p>Trešais plūdu riska scenārijs - Lielas varbūtības plūdi (bieži plūdi ar atkārtšanās periodu ≤100 gadiem)</p> <p>Aizsargājamo vai mitrāju teritoriju izpētes nolūkos, lai izvērtētu, vai iespējams tos saglabāt</p>	

Pirmais plūdu riska vai ārkārtas scenārijs – mazas varbūtības plūdi (ārkārtēji, ekstremāli plūdi ar atkārtšanās periodu ≥ 200 gadiem)

2. tabula

.p.k.	Plūdu apdraudētās teritorijas nosaukums un pasākumi (uzdevumi) apdraudējuma mazināšanai	Kritērijs, kura dēļ iekļauta prioritāro objektu sarakstā	Atbildīgās institūcijas	Izpildes laiks, gadi	Orientējošas izmaksas, milj. LVL	Sagaidāmais rezultāts
	2	3	4	5	6	7
1. Ventas upju baseina apgabals						
.1.	Liepājas pilsētas applūduma teritorijas izpēte un nepieciešamo	1C 1D	Liepājas pilsētas dome	2008.- 2015.	3.85	Samazināts risks Liepājas pilsētas plūdu apdraudētās teritorijās;

	aizsardzības pasākumu izstrāde un veikšana					<p>samazinātas Liepājas ezera līmeņu svārstības;</p> <p>veikta jūras krastu nostiprināšana un veco nostiprinājumu rekonstrukcija;</p> <p>izbūvēta pārgāzne uz Tirdzniecības kanāla</p>
.2.	Ventspils pilsētas plūdu riska teritorijas izpēte un aizsardzības pasākumu izstrāde	1C	Ventspils pilsētas dome	2008.-2012.	0.2	<p>Noteiktas konkrētās riska teritorijas un izstrādāti pasākumi plūdu riska novēršanai vai mazināšanai;</p> <p>veikti pasākumi plūdu riska samazināšanai;</p>
2. Lielupes upju baseina apgabals						

.1.	Varkaļu kanāla slūžu rekonstrukcija	1C	Pašvaldības	2008.-2012.	1.34	tiks stabilizēts un samazināts ūdens līmenis Babītes ezerā un polderos ap ezeru, ka arī samazināts krastu erozijas risks Jūrmalas pilsētai
.2.	Lielupes gultnes no grīvas līdz dzelzceļa tiltam pārtīrīšana	1C	Jūrmalas pilsētas dome	2008.-2010. ikgadēji	0.04 0.02	Iztīrot smilšu sanešus Lielupes gultnē, tiks samazināti plūdu draudi Jūrmalā pavasara palu laikā; iztīrītās gultnes uzturēšanas pasākumi jāveic regulāri
.3.	Lielupes kreisā krasta (posmā no st. Dzintari līdz st. Dubulti)	1C	Jūrmalas pilsētas dome, SM	2008.-2010.	0.35	Tiks novērsti dzelzceļa iebrukuma draudi posmā no Dzintariem līdz Dubultiem, kā arī

	nostiprinājuma rekonstrukcija					samazināti plūdu draudi Jūrmalā
.4.	Babītes poldera rekonstrukcija	1C	ZM	2008.- 2013.	2.95	Tiks novērsti plūdu draudi Jūrmalas pilsētai un pilsētas apkārtējās teritorijās, ka arī Salas un Babītes pagasta teritorijās
.5	Jelgavas pilsētas un piegulošo plūdu riskam pakļauto teritoriju izpēte, pretplūdu plāna izstrāde, nepieciešamo pasākumu plūdu risku novēršanai vai samazināšanai Jelgavas pilsētā un piegulošajās teritorijās	1D, 1C	Jelgavas pilsētas dome, Pašvaldības	2008.- 2013.	8.50	Veikta Lielupes gultnes un piegulošo teritoriju izpēte, izstrādāts Jelgavas pilsētas pretplūdu plāns; tiks novērsti plūdu draudi Jelgavā un piegulošo platību teritorijās

	realizācija (aizsargdambju un citu hidrotehnisko būvju, ka arī lietus ūdeņu kolektora rekonstrukcija un pilnveidošana)					
3. Daugavas upju baseina apgabals						
.1.	Daugavgrī va, aizsargdambju izbūves un rekonstrukcijas, kā arī krastu nostiprināšanas pasākumu izpēte	1D, 1C	Rīgas pilsētas pašvaldība	2008.- 2012. 2012.- 2015.	0.02	Tiks izstrādāts veicamo pretplūdu aizsardzības pasākumu plāns Daugavgrīvas teritorijai; tiks noteikts nepieciešamais finansējums pasākumu veikšanai

.2.	Daugavas gultnes caurvades spējas uzturēšana no grīvas līdz Rīgas HES aizsprostam	1D	Rīgas pilsētas pašvaldība, Rīgas brīvosta	nepārtraukti	Ikgadējs budžeta plānojums	Tiks nodrošināta maksimāla plūdu caurvadišana
.3.	Daugavas posma no grīvas līdz Rīgas HES Rīgas pilsētas zemāko teritoriju pretplūdu aizsardzības nepieciešamo pasākumu izpēte	1A, 1C, 1D	Rīgas pilsētas pašvaldība	2010.g	0.3	Tiks izstrādāts veicamo pretplūdu aizsardzības pasākumu plāns
.4.	Spilves poldera un Spilves lidlauka poldera sūkņu stacijas darbības uzlabošana un rezerves strāvas avotu	1D	ZM*, Rīgas pilsētas dome	2009.g	0.02	Tiks izstrādāts tehniskais novērtējums poldera atbilstībai tā patreizējam izmantošanas veidam un izstrādāts veicamo pasākumu plāns

	uzstādīšana polderu sūkņu stacijās.					
.5.	Rīgas HES hidrotehnisko būvju uzturēšana tehniskā kārtībā atbilstoši "A" klases būves drošuma programmas prasībām	1A, 1E	VAS Latvenergo,	nepārtraukti	Ikgadējs budžeta plānojums	HES būvju uzturēšana tehniskā kārtībā un pareiza to ekspluatācija, nodrošinot HES lejpusē esošo teritoriju aizsardzību pret katastrofāliem plūdiem
.6.	Rīgas HES ūdenskrātuvei piegulošo teritoriju aizsardzības būvju efektivitātes izvērtēšana un to aizsardzības	1C	ZM	2008.-2010.	0.71	Tiks izstrādāts tehniskais novērtējums piegulošo teritoriju aizsardzības izvērtēšanai; tiks izstrādāts veicamo pasākumu plāns; tiks tehniski atjaunotas Spolītes

	spēju palielināšana, nepieciešamo pasākumu izstrāde un īstenošana					poldera, Tomes poldera, Ikšķiles -I poldera un Ikšķiles II poldera sūkņu stacijas, t.sk. tiks uzstādīti rezerves strāvas avoti sūkņu stacijās
.7.	Ķeguma HES hidrotehnisko būvju uzturēšana tehniskā kārtībā atbilstoši "A" klases būves drošuma programmas prasībām	1A, 1E	VAS Latvenergo	nepārtraukti	Ikgadējs budžeta plānojums	HES būvju uzturēšana tehniskā kārtībā un pareiza to ekspluatācija, nodrošinot HES leļpusē esošo teritoriju aizsardzību pret katastrofāliem plūdiem
.8.	Plāviņu HES hidrotehnisko būvju uzturēšana tehniskā kārtībā atbilstoši "A"	1A, 1E	VAS Latvenergo	nepārtraukti	Ikgadējs budžeta plānojums	HES būvju uzturēšana tehniskā kārtībā un pareiza to ekspluatācija, nodrošinot HES leļpusē esošās

	klases būves drošuma programmas prasībām					teritorijas pret katastrofāliem plūdiem
.9.	Pļaviņu un Jēkabpils pilsētu un piegulošo teritoriju aizsardzība pret plūdu draudiem	1B	Jēkabpils pilsētas dome, Jēkabpils rajona padome, Aizkraukles rajona padome		10	Aizsargdambju inženiertehniskā izpēte, tehnisko projektu izstrāde, esošo dambju pilnveide un rekonstrukcija, Daugavas upes gultnes šķērsriezuma paplašināšana atjaunojot aizbērto Zeļķu tilta posmu, Daugavas gultnes attīrīšana no dolomīta atsilēm)
.10.	Daugavpils pilsētas un piegulošo	1D	Daugavpils pilsētas dome	2008.- 2013.g	6.04	Tiks veikta Daugavpils pilsētas aizsargdambju rekonstrukcija;

	teritoriju aizsardzībai nepieciešamo pasākumu izstrāde un to īstenošana					veikta Daugavas gultnes pārtīrīšana no sanesumiem; samazināts applūduma risks Daugavpils pilsētai
4. Gaujas upju baseina apgabals						
.1.	Gaujas upei piegulošo platību izpēte un aizsardzība pret plūdu draudiem posmā no Gaujas grīvas līdz Ādažiem (esošo aizsargdambju rekonstrukcija un pilnveidošana, krastu	1B	VIDM, Pašvaldības, SM	2008.-2013.	1.23	Tiks veikta esošo aizsargdambju rekonstrukcija un pilnveidošana; plūdu draudu samazināšana teritorijās pie Gaujas ietekas jūrā, kā arī pie dzelzceļa tilta un Tallinas šosejas tilta, kā arī pie metāla tilta Ādažos, novēršot draudus transportam,

	stiprinājumu ierīkošana)					kā arī blīvi apdzīvotām teritorijām
--	------------------------------	--	--	--	--	---

Otrais plūdu riska scenārijs - vidējās varbūtības plūdi (ar iespējamo atkārtšanās periodu: ≥ 100 gadiem)

3.tabula

N. p. k.	Plūdu apdraudētās teritorijas nosaukums un pasākumi (uzdevumi) apdraudējuma mazināšanai	Kritērijs, kura dēļ iekļauta prioritāro objektu sarakstā	Atbildīgās institūcijas	Izpildes laiks, gadi	Orientējošas izmaksas, milj. LVL	Sagaidāmais rezultāts
1	2	3	4	5	6	7
1. Ventas upju baseina apgabals						
1.1.	Papes ezera piegulošo teritoriju aizsardzība (slūžu uz Papes kanāla atjaunošana un	2B; 2E; 2F	Pašvaldības, ZM	2008.- 2015.	0.32	Tiks veikta Papes kanāla slūžu atjaunošana ar videi draudzīgo konstruktīvo risinājumu un

	būvniecība, Papes poldera stacijas rekonstrukcija)					ekspluatācijas režīmu; tiks veikta Papes poldera darbības efektivitātes uzlabošana un teritorijas applūduma novēršana
1.2.	Liepājas ezeram piegulošo 7 polderu stāvokļa izpēte un rekonstrukcija	2B; 2E	Pašvaldības, ZM	2008.-2015.	2.2	Tiks nodrošināta polderu teritorijas aizsardzība no jūras uzplūdiem un nodrošināts teritoriju nepieciešamais mitruma režīms
1.3.	Sakas novada jūras uzplūdu risku teritorijas izpēte un nepieciešamo	2F, 2E	Sakas novada dome	2008.-2015.	0.12	Tiks noteiktas applūduma teritorijas un nepieciešamie

	pretplūdu pasākumu izstrādāšana un veikšana					tehniskie, tai skaitā videi draudzīgie risinājumi un veikta jūras krastu aizsardzība
1.4.	Jūras uzplūdu apdraudēto teritoriju un jūras uzplūdu ietekmes uz mazo upju grīvām izpēte Kurzemes piekrastē, krastu erozijas draudu pakāpes prognozēšana un videi draudzīgo aizsardzības pasākumu izstrāde un to veikšana	2E	Kurzemes piekrastes pašvaldības, VIDM	2009.-2015.	1.5	Tiks noteiktas applūduma teritorijas un nepieciešamie tehniskie, tai skaitā videi draudzīgie risinājumi un veikta krastu aizsardzība
1.5.	Bārtas upes ledus-vižņu problēmas izpēte	2F	ZM, Pašvaldības	2010.	0.1	Tiks izstrādāti priekšlikumi plūdu

	un ar to saistīto polderu rekonstrukcijas novērtējums					riska mazināšanai apdzīvotās teritorijās.
1.6.	Upju potamālo posmu applūduma teritoriju izpēte un noteikšana	2C; 2D; 2I	VIDM	2008.- 2013.	0.4	Tiks veikti hidroloģiski - hidrauliskie aprēķini balstīti uz jaunāko hidrometrisko novērojumu datiem, noteiktas un iezīmētas kartēs plūdu risku apdraudētās teritorijas
1.7.	Užavas 4 polderu nepieciešamās rekonstrukcijas izpēte un piegulošo teritoriju plūdu risku novērtējums	2I	ZM Pašvaldības	2008.- 2010.	0.04	Tiks veikti hidroloģiskie aprēķini balstīti uz jaunāko hidrometrisko novērojumu datiem un pamatota polderu

						rekonstrukcijas nepieciešamība
1.8.	Polderi (Ķūļciema, Spāres un Upatu) rekonstrukcijas nepieciešamības izpēte	2B	ZM Pašvaldības	2010.-2012	0.03	Tiks veikti hidroloģiskie aprēķini balstīti uz jaunāko hidrometrisko novērojumu datiem un pamatota polderu rekonstrukcijas nepieciešamība
1.9.	Apdraudēto teritoriju leļpus kaskādē izvietotajiem mazajiem HES uz Vārtājas, Alokstes, Abavas (ar pietekām Svente, Viesata), Ēdas, Cieceres, Zaņas, Losis, Ezeres un Engures)	2G	VIDM	2008.-2011.	0.4	Tiks novērtēta avāriju iespējamība HES kaskādēm; izstrādāts pasākumu plāns šo draudu novēršanai vai samazināšanai; samazināti plūdu draudi

	izvērtēšana. HES kaskādes saskaņoto ekspluatācijas noteikumu izstrāde, HES hidrotehnisko būvju uzturēšana tehniskā kārtībā atbilstoši "B" klases būves drošuma programmas prasībām					teritorijās leļpus HES
2. Lielupes upju baseina apgabals						
2.1	Esošo polderu hidrotehnisko būvju stāvokļa izpēte un nepieciešamā rekonstrukcija	2B, 2I	ZM, Pašvaldības		1.4	Tiks veikti hidroloģiskie aprēķini balstīti uz jaunāko hidrometrisko novērojumu datiem un pamatota

	(Vecbērzes, Ratnieku – Biteslejas, Straupciema, Jāņupītes, Dzilnupes, Trenču, Bļodnieku, Odiņu – Pavasaru, Jelgavas lidlauka, Ozolnieku, Gates, Gātupes un Namiņu polderiem)					polderu rekonstrukcijas nepieciešamība, veikta polderu rekonstrukcija
2.2	Vecbērzes poldera būvju stāvokļa un darbības efektivitāte izpēte, poldera rekonstrukcija	2B	ZM, Pašvaldības	2010.-2012.	0.3	Tiks veikti hidroloģiskie aprēķini balstīti uz jaunāko hidrometrisko novērojumu datiem un pamatota poldera rekonstrukcijas nepieciešamība, -

						veikta to rekonstrukcija
2.3	Upju potamālo posmu applūduma teritoriju izpēte un noteikšana	2C; 2D; 2I	VIDM	2008.- 2013.	0.4	Tiks veikti hidroloģiski - hidrauliskie aprēķini balstīti uz jaunāko hidrometrisko novērojumu datiem; -kartēs tiks iezīmētas plūdu risku apdraudētās teritorijas
2.4	Apdraudēto teritoriju leļpus kaskādes HES ūdenskrātuvēm uz Bērzes (ar pieteku Bikstupe), Svētes, Dienvidsusejas, Platonas upēm izpēte. HES	2G	VIDM	2008.- 2012.	0.25	Tiks novērtēta avāriju iespējamība HES kaskādēm; izstrādāts pasākumu plāns šo draudu novēršanai vai samazināšanai;

	kaskādes optimāli saskaņoto ekspluatācijas noteikumu izstrāde, HES hidrotehnisko būvju uzturēšana tehniskā kārtībā atbilstoši "B" klases būves drošuma programmas prasībām					<p> samazināti plūdu draudi teritorijās lejpus HES </p>
3. Daugavas upju baseina apgabals						
3.1	Mazās Juglas poldera esošā tehniskā stāvokļa izpēte un novērtējums poldera atbilstībai tā patreizējām izmantošanas	2B	ZM, Pašvaldības	2010.g	0.3	<p> Tiks veikta Mazās Juglas poldera rekonstrukcija, samazināts teritoriju aplūšanas risks </p>

	veidam, poldera nepieciešamā rekonstrukcija					
3.2	Ogres upes posmā no ietekas Rīgas HES ūdenskrātuvē līdz Kartona fabrikas aizsprostam Ogres pilsētā piegulošo teritoriju aizsardzībai nepieciešamo pasākumu izstrāde un īstenošana (t.sk. Ogres- I poldera, Ogres- II poldera, Ogres- IV poldera, Ciemupes poldera rezerves strāvas avotu uzstādīšana sūkņu stacijās)	2A, 2C, 2F	ZM, pašvaldības	2010.- 2011.	1.29	Tiks izstrādāts tehniskais novērtējums piegulošo teritoriju drenāžas sistēmu atbilstībai tā patreizējam izmantošanas veidam; tiks izstrādāts veicamo pasākumu plāns; tiks tehniski atjaunotas polderu sūkņu stacijas

3.3.	Lubānas zemienes polderu (Zvidzienes, Kapūnes, Dziļlaunes, Krēslītes) tehniskā stāvokļa novērtējums, rekonstrukcija un uzturēšana atbilstoši to izmantošanai . Lubāna ezera aizsargbūvju rekonstrukcija	2B	ZM, Pašvaldības	2010.-2015.	1.2	Tiks veikti hidroloģiskie aprēķini balstīti uz jaunāko hidrometrisko novērojumu datiem un pamatota polderu un aizsargbūvju rekonstrukcijas nepieciešamība, ir veikta to rekonstrukcija
3.4.	Ošas I, Ošas II, Strimina, Kreiču polderu tehniskā stāvokļa novērtējums, applūstošo teritoriju izpēte, nepieciešamā rekonstrukcija	2F, 2I	ZM, Pašvaldības	2010.-2016.	0.5	Tiks veikti hidroloģiskie aprēķini balstīti uz jaunāko hidrometrisko novērojumu datiem un pamatota polderu rekonstrukcijas nepieciešamība,

						veikta to rekonstrukcija
3.5.	Upju potamālo posmu aplūduma teritoriju izpēte un noteikšana	2C ,2D, 2I	VIDM	2008.- 2013.	0.7	Tiks veikti hidroloģiski - hidrauliskie aprēķini balstīti uz jaunāko hidrometrisko novērojumu datiem; kartēs tiks iezīmētas plūdu risku apdraudētās teritorijas
3.6.	Apdraudēto teritoriju leļpus kaskādes HES ūdenskrātuvēm uz upēm izpēte - Lielā Jugla (ar pietekām Suda un Mērgupe), Ogre (ar pietekām Aviekste, Lobe,	2G	VIDM	2008.- 2012.	0.46	Tiks novērtēta avāriju iespējamība HES kaskādēm; izstrādāts pasākumu plāns šo draudu novēršanai vai samazināšanai;

	<p>Sustala), Aiviekste (ar pietekām Veseta, Svētupe, Kuja, Libe, Pededze), Rēzekne(ar pieteku Malta), Dubna (ar pietekām Jaša un Tartaks), Ilūkste un Ludzas. HES kaskādes optimāli saskaņoto ekspluatācijas noteikumu izstrāde, HES hidrotehnisko būvju uzturēšana tehniskā kārtībā atbilstoši "B" klases būves drošuma programmas prasībām</p>					<p>samazināti plūdu draudi teritorijās lejpus HES</p>
--	--	--	--	--	--	---

4. Gaujas upju baseina apgabals

4.1.	Jūras uzplūdu apdraudēto teritoriju un jūras uzplūdu ietekmes uz mazo upju grīvām izpēte Rīgas līča piekrastē	2E	Pašvaldības, VIDM	2010.-2015.	1.2	Tiks veikta krastu erozijas draudu pakāpes prognoze; tiks noteiktas applūduma teritorijas; tiks izstrādāti tehniskie, tai skaitā videi draudzīgie aizsardzības pasākumi; veikta jūras krastu aizsardzība
4.2.	Gaujai piegulošo plūdu draudiem pakļauto teritoriju posmā no	2E, 2F	Pašvaldības, VIDM	2010.-2015.	1.3	Tiks veikta izpēte un izstrādāti tehniskie, tai skaitā videi draudzīgie

	Ādažiem līdz Siguldai izpēte un aizsardzība					aizsardzības pasākumi; tiks samazināts risks apdzīvoto vietu applūšanai
4.3.	Upju potamālo posmu applūduma teritoriju izpēte un noteikšana	2C, 2D, 2I	VIDM	2008.. - 2013.	0.4	Tiks veikti hidroloģiski - hidrauliskie aprēķini balstīti uz jaunāko hidrometrisko novērojumu datiem, noteiktas un iezīmētas plūdu risku apdraudētās teritorijas
4.4	Nacionālās nozīmes l/s zemju Spilves, Laveru, Eimura–Mangaļu, Ādažu–Centra, Silzemnieku un pārējo polderu	2B, 2I	ZM, Pašvaldības	2008.- 2012.	0.11	Tiks veikti hidroloģiskie aprēķini balstīti uz jaunāko hidrometrisko novērojumu datiem un pamatota

	tehniskā stāvokļa novērtējums un uzturēšana atbilstoši to izmantošanai					polderu rekonstrukcijas nepieciešamība, - veikta to rekonstrukcija
4.5.	Apdraudēto teritoriju leļpus kaskādes HES ūdenskrātuvēm uz upēm izpēte – Gauja, Amata, Ābuls (ar pieteku Nigra), Vecpalsa (ar pieteku Palsa) un Tirza. HES kaskādes optimāli saskaņoto ekspluatācijas noteikumu izstrāde, HES hidrotehnisko būvju uzturēšana tehniskā kārtībā atbilstoši "B"	2G	VIDM	2008.-2012.	0.6	Tiks novērtēta avāriju iespējamība HES kaskādēm; izstrādāts pasākumu plāns šo draudu novēršanai vai samazināšanai; samazināti plūdu draudi teritorijās leļpus HES

	klases drošuma programmas prasībām	būves					
--	---	-------	--	--	--	--	--

* Par uzdevumu atbildīgā ministrija uzdevuma izpildei piesaista citus izpildītājus pēc savstarpējas vienošanās.

Vides ministrs

R.Vējonis

13.11.2007. 13:30

2342

T.Jansone

7026561; tatjana.jansone@vidm.gov.lv

(Ministru kabineta
2007.gada 20.decembra
rīkojums Nr.830)

**Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālās programmas
2008.–2015.gadam kopsavilkums**

1. Risināmā jautājuma būtība

Šobrīd Latvijas (tāpat kā daudzu citu Eiropas Savienības dalībvalstu) normatīvajos aktos nav tiešā veidā atrunātas un noteiktas prasības applūstošo teritoriju noteikšanai un iezīmēšanai pašvaldību plānojuma grafiskajā daļā (kartēs). Līdzīgi tas ir arī valsts līmenī – plūdu riskam pakļautās teritorijas nav precīzi noteiktas un iezīmētas kartēs, nav izstrādāti priekšlikumi par šajās teritorijās veicamajiem pretplūdu pasākumiem. Ar plūdu gatavību (tai skaitā Valsts civilās aizsardzības plānā) saprot nevis preventīvas darbības, bet darbības, kas veicamas, kad jau pastāv tieši plūdu draudi. Plūdu regularitāte un to līmeņi pieaug saistībā ar klimata pārmaiņām, rezultātā daudzas valstis maina savu normatīvo aktu bāzi saistībā ar iespējamo teritoriju applūšanu.

Eiropas Parlamenta un Padomes 2007.gada 23.oktobra Direktīva 2007/60/EK par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību (turpmāk – Direktīva) nosaka, ka plūdu komponente jāietver Eiropas Parlamenta un Padomes 2000.gada 23.oktobra Direktīvā 2000/60/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (tās prasības ietvertas Ūdens apsaimniekošanas likumā), paredzētajos upju baseinu apsaimniekošanas plānos.

Direktīva paredz veikt plūdu riska sākotnējo novērtējumu visā valsts teritorijā, uz tā pamata noteikt plūdu apdraudētās teritorijas un sagatavot plūdu riska pārvaldības plānus katram upju baseinu apgabalam. Saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumu Latvijas teritorija sadalīta četros – Ventas, Lielupes, Daugavas un Gaujas – upju baseinu apsaimniekošanas apgabalos. Ja valstī pirms 2010.gada būs veikts plūdu riska sākotnējais novērtējums, pieņemts lēmums par plūdu riska karšu izstrādi un izstrādāti un oficiāli apstiprināti nacionālie tiesību akti plūdu riska novērtēšanai un pārvaldībai (ietverot tajos Direktīvā noteikto informāciju), saskaņā ar Direktīvas prasībām valstij nebūs jāveic papildu riska novērtējums.

Šobrīd vienīgais politikas plānošanas dokuments, kas nosaka atbildīgo institūciju rīcību un sadarbību, veicot preventīvos, gatavības, reaģēšanas un seku likvidēšanas neatliekamos pasākumus plūdu un to draudu gadījumā, ir Valsts civilās aizsardzības plāns. Minētais plāns satur tikai vispārīgu informāciju par plūdu riskam pakļautajām teritorijām, bet nepiedāvā konkrētus risinājumus plūdu riska novēršanai vai samazināšanai attiecīgajās teritorijās.

Eiropas Savienības finanšu plānošanas periodā 2007.–2013.gadam ir plānots Eiropas Savienības finansējums aktivitātei "Vides risku samazināšana", lai novērstu plūdu draudus. Finansējums paredzēts infrastruktūras uzlabošanas pasākumiem un jaunas infrastruktūras izveidei plūdu novēršanai nacionālas nozīmes paaugstināta applūšanas riska teritorijās.

Tādēļ sākotnējais plūdu riska novērtējums, uz kuru pamatojas plūdu riskam pakļauto teritoriju noteikšana valsts līmenī, informācija par pasākumiem plūdu riska novēršanai vai samazināšanai šajās teritorijās un to izmaksu noteikšana, ir nepieciešams arī, lai izstrādātu nacionālo programmu "Vides risku novēršana" Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzekļu piesaistei.

2. Piedāvātie risinājumi

Programma ir izstrādāta kā vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments atbilstoši uzdevumam, kas Vides ministrijai dots Ministru kabineta 2006.gada 17.augusta rīkojuma Nr.621 "Par koncepciju "Par pasākumiem, kas veicami, lai Jēkabpilī novērstu pēc Pļaviņu HES un tās ūdenskrātuves izveides radušos plūdu draudus"" 2.1.apakšpunktā.

Nemot vērā Direktīvas prasības, programmā ir definēti plūdu riska novērtēšanas kritēriji, izvērtēti plūdu riski Latvijas teritorijā un noteiktas prioritārās plūdu riska vietas (sagatavots saraksts), kurās jāveic detalizēti izpēti vai pretplūdu aizsardzības pasākumi. Programma ietver pasākumus apdraudējuma samazināšanai prioritārajos objektos, informāciju par šo pasākumu veikšanai nepieciešamo papildu finansējumu, kā arī atbildīgajām institūcijām. Programmā iekļautā informācija apkopota atbilstoši upju baseinu apgabaliem.

Latvijas Nacionālā plānojuma pārskatā par valsts teritorijas izmantošanu Latvijā ir uzskaitīti 200 tūkstoši hektāru applūstošo teritoriju, kas veido 3 % valsts teritorijas. Daļā no šīs teritorijas iespējami katastrofāli plūdi. Applūstošajās teritorijās atrodas ievērojamas lauksaimniecības teritorijas, apdzīvotās vietas ar salīdzinoši lielu iedzīvotāju blīvumu un infrastruktūru, uzbūvētas lielas hidrotehniskās būves (piemēram, Daugavas HES kaskāde), polderu sistēmas un citi objekti. Vislielākie plūdu riski saistāmi ar HES ūdenskrātuvju avāriju risku un jūras uzplūdiem piekrastē un upju grīvās. Sakarā ar intensīvo teritorijas apgūšanu liela nozīme ir pareizai upju lēzenu (potamālo) posmu izvērtēšanai un to izmantošanas plānošanai, jo, pieļaujot būvniecību applūduma riska teritorijās, pastāv gan dzīvības draudi, gan ekonomisku zaudējumu risks.

Atbilstoši Direktīvai programma nosaka Latvijas apstākļiem atbilstošu sākotnējo plūdu riska novērtējumu un galvenos plūdu scenārijus – mazas varbūtības vai ārkārtas plūdi, vidējas varbūtības plūdi ar atkārtosanos retāk nekā reizi simt gados un lielas varbūtības plūdi, kas atkārtojas biežāk nekā reizi desmit gados.

Programma koncentrējas uz praktiskiem un minētajā laikposmā īstenojamiem pasākumiem. Tajā noteikti vairāki apakšmērķi:

1. Plūdu apdraudēto teritoriju detāla izpēte atbilstoši plūdu riska kritērijiem.

2. Plūdu riskam pakļauto teritoriju sākotnējais plūdu riska novērtējums un turpmākās darbības plānošana.

3. Prioritāro plūdu riskam pakļauto teritoriju precizēšana un konkrēto pasākumu noteikšana plūdu riska novēršanai vai samazināšanai.

4. Pasākumu īstenošana plūdu riska novēršanai un plūdu apdraudējuma samazināšanai prioritārajās teritorijās.

Īstenojot programmu, tiks veikta plūdu riska novērtēšana un sagatavoti priekšlikumi par plūdu pārvaldību atbilstoši Direktīvas prasībām, līdz ar to Latvija varēs laikus sagatavot pamatojumu un piesaistīt Eiropas Savienības finansējumu plūdu riska samazināšanai. Šādi tiks nodrošināta iespēja jau tuvākajos gados veikt pasākumus plūdu riska samazināšanai Daugavas HES kaskādes ietekmētajās un citās plūdu riska apdraudētajās vietās. Svarīga ir arī jūras uzplūdu ietekmes precizēšana un atbilstošu pasākumu veikšana Rīgā, Liepājā un Ventpilī.

Programmai veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums un notikusi tā sabiedriskā apspriešana. Programma apspriesta arī ar Jēkabpils un Pļaviņu pašvaldībām, kuras līdz šim visvairāk apdraudējuši plūdi.

3. Papildus nepieciešamais finansējums un finansējuma avots

Programmas uzdevumu izpilde noteikta laikposmā no 2008. līdz 2015.gadam. Kopējais aptuvenais nepieciešamais finansējums plūdu riska novērtēšanas un samazināšanas pasākumu veikšanai aprēķināts diviem plūdu riska scenārijiem:

- pirmais plūdu riska vai ārkārtas scenārijs (mazas varbūtības plūdi – ārkārtēji, ekstremāli) – 34,21 milj. latu;

- otrs plūdu riska scenārijs (vidējas varbūtības plūdi) – plūdu riska samazināšanas pasākumu kopizmaksa ir 15,52 milj. latu.

Abu scenāriju plūdu riska novērtēšanas un samazināšanas pasākumu kopizmaksa laikā no 2008. līdz 2015.gadam ir 49,73 milj. latu.

Eiropas Savienības finanšu plānošanas periodā plūdu draudu novēršanai aktivitātes "Vides risku samazināšana" ietvaros plānots piesaistīt Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) līdzekļus 15,0 milj. eiro (10,53 milj. latu) apmērā. Līdz ar to programmas īstenošanai papildus nepieciešami valsts un pašvaldību budžeta līdzekļi 39,2 milj. latu apmērā, tai skaitā 1,86 milj. latu ERAF finansēto projektu līdzfinansējumam (15 % no kopējām ERAF projektu izmaksām).

Daugavas HES kaskādes avāriju un ar to saistīto plūdu riska samazināšanai ir plānota valsts akciju sabiedrības "Latvenergo" finansējuma piesaiste un pašvaldību līdzdalība. Arī lielo pilsētu plūdu riska izpēte un pretplūdu pasākumi prasa ievērojamu pašvaldību finansiālo līdzdalību un izpratni. Tā kā daudzos gadījumos plūdu riski nav pietiekami apzināti un kartēti, programmā ir paredzēta plūdu riska papildu izpēte, līdz ar to paredzētais finansējums pasākumu veikšanai ir norādīts indikatīvi, ņemot vērā esošos līdzīgos projektos sniegto informāciju un ekspertu izvērtētās aptuvenās izmaksas, kas nepieciešamas īstenojamo pasākumu uzdevumu izpildei.

Vides ministrs

R.Vējonis

